

Nowi partnerzy programu Nasz Wrocław

s. 12-13

Zostań elfem św. Mikołaja

s. 3

Zainspiruj się na
święta prezentami
z Wrocławia

/s. 8-9

Nie musisz czuć się
samotny – zobacz, jak
sobie pomóc

/s. 16

Пункти ВроМігрант
підкажуть
і допоможуть

/s. 22

Głos Prezydenta

Szanowni Państwo,

z niewielkim wyprzedzeniem pozwalam sobie przenieść nas w świąteczny czas, mając świadomość, że ten numer biuletynu trafi do Państwa różnymi drogami szybciej niż zwykle.

Tak to jakoś jest, że okres Bożego Narodzenia, mimo iż wypada w najchłodniejszym czasie i w najkrótszych dniach roku, kojarzy nam się nieustannie z ciepłem, bliskością i rozświetlającymi mroki nocy światłami z wigilijnego stołu i świątecznego drzewka. Wyjątkowy czas kilku dni, który najsilniej kojarzymy z jedną bardzo konkretną nocą. Gdy wszystko, co nas przygniatało, przestaje mieć większe znaczenie, liczy się spotkanie z drugim, bliskim nam człowiekiem, pamięć, obecność... To także czas pojednania ze sobą, gdy

łamiąc się opłatkiem, rozumiemy, jak mało istotne są codzienne swary i utarczki, a jak ważna jest wspólnota, którą tworzymy. Ta rodzinna, ale też ta szersza – sąsiedzka, osiedlowa, wrocławska.

Wierzę, że tak będzie także w tym roku, a noc Bożego Narodzenia odwróci nas od myśli nurtujących na co dzień. Z takich świąt, z takich spotkań, można czerpać i siłę, i nadzieję. Pamiętajmy także o sąsiadach. Te ostatnie, trudne i niepewne lata silnie wzmocniły nasze lokalne więzi, ale w tym świątecznym czasie pomyślmy szczególnie o tych, którzy – być może – zasiadają do wieczery samotnie. Zapukajmy do ich drzwi, powiedzmy ciepłe słowo, zobaczymy, czy czegoś im nie brakuje. To istotne oczywiście nie tylko „od świąt”, ale w tym czasie – myślę, że wszyscy to czujemy – szczególnie ważne.

Sam spędzę te święta z Wrocławem – z moimi najbliższymi, ale także z osobami w potrzebie, które zawsze w tym czasie odwiedzamy wraz z licznymi organizacjami pomocowymi. Te spotkania są dla mnie wyjątkowe – przypominają, jak wiele pracy jeszcze przed nami. Są też piękne, tak jak piękny potrafi być drugi człowiek, gdy składając życzenia, mówi o tym, co najważniejsze.

Dobrych świąt dla wszystkich Państwa! Dobrych świąt dla Wrocławia!

Jacek Sutryk
 prezydent Wrocławia

Pogoda

2 GRUDNIA czwartek 8°/1°	3 GRUDNIA piątek 3°/-2°	4 GRUDNIA sobota 3°/-2°	5 GRUDNIA niedziela 3°/-3°	6 GRUDNIA poniedziałek 1°/-2°	7 GRUDNIA wtorek 0°/-4°
8 GRUDNIA środa 1°/-3°	9 GRUDNIA czwartek 2°/-3°	10 GRUDNIA piątek 2°/-2°	11 GRUDNIA sobota 3°/-2°	12 GRUDNIA niedziela 4°/-1°	13 GRUDNIA poniedziałek 4°/-1°

Młodzi koledzy po piórze odwiedzili redakcję biuletynu wroclaw.pl

Czy zawód dziennikarza może się znudzić? Skąd bierzecie tematy do artykułów? – takie pytania zadawali nasi goście, redaktorzy gazetki szkolnej ze Szkoły Podstawowej nr 29 we Wrocławiu, oglądając szczerki najnowszego wydania biuletynu tydzień temu. Gazetkę tworzą uczniowie kl. 6 i 7A: Hania, Marysia, Julka, Tosia, Maryia, Mania, Wiktorja, Janek, Bohdan, Mateusz i germanistka pani Bogna Adamczyk. Gazetka to okołomiesięcznik, ukazujący się co 6-7 tygodni. Są w nim zadania matematyczne, kąć językowy – by wzbogacić słownictwo z angielskiego i niemieckiego, rubryki „Spod szkolnej ławki” i „Palcem po mapie”. Nas zachwyciła informacja o 30 maściach koni, a szczególnie o umaszczeniu „szpak różany”. Młodszym kolegom życzymy powodzenia!

Aktualności

Zostań pomocnikiem Świętego Mikołaja

Najmłodszy już przebierają nóżkami, nie mogąc się go doczekać. Jedni nazywają go Dziadkiem Mrozem, inni Gwiazdorem, ale najczęściej jest dla nas św. Mikołajem. Tak naprawdę każdy może nim zostać – wystarczy dobre chęci i serce na dłoni.

Czas przedświąteczny skłania nas do refleksji, na szczęście towarzyszy jej też chęć pomagania i działania. Podpowiadamy, jak można zaangażować się w przedświąteczne akcje.

Mikołaje na motorach

5 grudnia Wrocław przejmą Mikołaje na motorach. A wszystko za sprawą akcji, którą organizują dziewczyny z Fundacji Moto Dolls: Anna Cieślak i Joanna Kosteczka-Cyfert. W październiku dzieci z Wrocławskiego Centrum Opieki i Wychowania przy ul. Lekcyjnej 29 piszą listy do św. Mikołaja, a jego elfy – motocykliści, dbają o to, by spełnić ich marzenia i pomagają, by prezenty dotarły na czas. – Jest nas już kilkuset. W tym roku pomagamy spełnić marzenia 143 dzieci. Do naszej akcji dołączyli też właściciele zabytkowych samochodów i wspólnie, 5 grudnia, zawieziemy prezenty – uśmiecha się Anna Cieślak z Moto Dolls.

Akcję Moto Mikołaje wspiera od lat wrocławski motocyklista Michał Kuśmirski. – W szczytnym celu trzeba pomagać, zwłaszcza jeśli chodzi o potrzebujące dzieci – zaznacza.

Szlachetna paczka

Ruszyła już 21. edycja Szlachetnej Paczki. Możemy pomóc tym, dla których ciepły posiłek, nowe ubranie czy podstawowe meble i sprzęt AGD to marzenie. Wystarczy wejść na stronę www.szlachetnapaczka.pl, wybrać z bazy rodzinę, której chcemy pomóc, i wspólnie z bliskimi, kolegami z pracy czy szkołą przygotować dla niej prezent. Po wyszukaniu

osób, dla których chcemy przygotować Szlachetną Paczkę, dostajemy kontakt do wolontariusza, opiekuna danej rodziny. Działa też infolinia Szlachetnej Paczki **12 333 78 00**, dostępna siedem dni w tygodniu w godz. 9–20.

Podziel się jedzeniem

Bank Żywności już po raz 25. organizuje Świąteczną Zbiórkę Żywności pod hasłem „Świę-

ta godne, a nie głodne”. Swoją cegiełkę można dołożyć biorąc udział w zbiórce prowadzonej w charytatywnym sklepie online zbiorkazywnosci.pl. Do kupienia są wirtualne produkty, a za zebrane w ten sposób pieniądze banki kupią żywność dla osób w trudnej sytuacji życiowej. Zbiórka online potrwa do 20 grudnia.

Paulina Czarnota

Fundacja Moto Dolls zorganizowała już po raz 7. akcję. Moto Mikołaje wyruszą do dzieci 5 grudnia

Poproś o pomoc, gdy widzisz przemoc

Byłeś świadkiem lub ofiarą przemocy? Nie przechodź wobec takich zachowań obojętnie. Nikt nie zasługuje na złe traktowanie. Trwa miejska kampania społeczna Wrocław Bez Przemocy, która przypomina, gdzie można zwrócić się o pomoc.

Więcej na wroclaw.pl/bezprzemocy

Wystawa „Moja słabość, moja siła” pokazuje różne oblicza problemu

Wrocław od lat prowadzi i wspiera działania, które mają zwrócić uwagę na problem przemocy. W ramach nowej kampanii zaplanowano liczne działania w przestrzeni miejskiej. – Prezentujemy 18 prawdziwych historii ofiar przemocy. Zdjęcia ilustrujące te opowieści pojawią się w całym mieście – informuje Łukasz Łaskawiec z Wydziału Promocji i Turystyki UM we Wrocławiu.

Nie bądź obojętny, zadzwoń:

- **800 120 002** Niebieska Linia, Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
- **116 111** Telefon zaufania dla Dzieci i Młodzieży

- **731 450 926** Stowarzyszenie Psychoedukacji i Terapii EVO-LUTIO, od pon. do pt. w godz. 10–18
- **538 579 554** Wrocławskie Centrum Zdrowia, pon.–pt. w godz. 8–20
- **71 796 40 85** Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- **572 108 352** Fundacja NON LICET
- **71 358 08 74** Centrum Praw Kobiet
- **881 220 440** Stowarzyszenie INTRO
- **112** Telefon alarmowy

Redakcja

Dzienne zakażenia
COVID z 30.11.2021

Polska
19 074

Dolny Śląsk
1458

Zaszczep się

SZCZEPICIObus, czyli specjalny autobus MPK, zaparkował przy Jarmarku Bożonarodzeniowym. W grudniu można się w nim zaszczepić przeciwko COVID-19 bez wcześniejszej rejestracji w dn. 2–5.12 w godz. 17–20. Od 6.12 w dni robocze w godz. 16–20, a w weekendy od godz. 15 do 20. Codziennie krąży po Wrocławiu, harmonogram jego lokalizacji znajdziemy na stronie: l.wroclaw.pl/szczepciobus-mpk.

Oddaj krew

Regionalne Centrum Krwiop dawstwa i Krwiolecznictwa we Wrocławiu apeluje o oddawanie krwi, zwłaszcza tej z grup O Rh- i B Rh-. Kto może zostać dawcą? Osoby, które mają od 18 do 65 lat i cieszą się dobrym zdrowiem. Na stronie internetowej www.rckik.wroclaw.pl znajdziemy wszystkie niezbędne informacje: kto może być dawcą, jaka grupa krwi aktualnie jest najbardziej potrzebna, a także harmonogram organizowanych akcji.

Urząd czynny 11.12

Jeśli chcesz zarejestrować pojazd, załatwić sprawę meldunkową, prawo jazdy bądź dowód osobisty, ale nie masz na to czasu w dni robocze – możesz to zrobić w sobotę, 11.12. Centrum Obsługi Mieszkańca I przy ul. G. Zapolskiej 4 będzie czynne w godz. od 8 do 13.

Aktualności

Spektakl świetlny w ogrodzie botanicznym od 3.12

Hit zeszłej jesieni i zimy powraca, a zwiedzający mogą znów przenieść się do bajkowego świata dzieciństwa i tajemniczego Światłogrodu. Od 3 grudnia Uniwersytet Wrocławski zaprasza do ogrodu botanicznego wszystkich tych, którzy chcą zobaczyć niesamowite pokazy świetlne.

Kolejny raz ogród zostanie rozświetlony niezwykle gamą kolorowych świateł i będzie udostępniony mieszkańcom oraz gościom odwiedzającym Wrocław zimą.

Niepowtarzalny pokaz

Tegoroczna iluminacja obejmie znacznie większą niż w ubiegłym roku część ogrodu. Została zaprojektowana z poszanowaniem dla środowiska naturalnego – tak, aby nie zaburzać rytmu życia roślin i zwierząt znajdujących się w ogrodzie i jego okolicach.

W tym roku pokazy świetlne Światłogrodu zostały znacznie wzbogacone – zobaczymy zupełnie nowe widowiska łączące piękno przyrody z najnowszymi osiągnięciami techniki.

Spektaklowi świetlnemu towarzyszyć będą pokazy laserowe, dla których tłem będzie bryła kościoła św.

Krzyża. Opracowano także nowe laserowe pokazy przestrzenne. Niezwykłą atrakcją będzie unikalny w skali światowej pokaz videomappingu 3D na miniaturach zabytków architektury z Polski oraz ze świata.

Miniatury zostały przygotowane przez zespół techników i modelarzy w technologii wydruku 3D. Podczas pokazu zostaną zaprezentowane najciekawsze animacje wykonane na przełomie ostatnich 10 lat przez prekursorów videomappingu w Polsce – grupę Clockwork. Artyści z tej grupy wykonali już blisko 100 przedstawień tego typu, zdobywając wiele międzynarodowych nagród.

W celu usprawnienia wstępu na pokazy, czynne będą dwa wejścia do ogrodu: od ul. Sienkiewicza i ul. Kanoniej. Uruchomiono również sprzedaż biletów online. Szczegółowy harmono-

gram na stronie internetowej www.ogrodbotaniczny.wroclaw.pl i na Facebooku ogrodu.

Pokazy rozpoczynają się 3.12. Będą odbywały się w piątki i weekendy od godz. 17 do 21 (kasy czynne od 16.30 do 20.30).

Ceny biletów

- dzieci do 3 roku życia bezpłatnie
- seniorzy 65+ oraz dzieci i młodzież do 18 roku życia – 25 zł
- dorośli – 35 zł
- osoby niepełnosprawne – 20 zł

Harmonogram iluminacji

- grudzień: 3-5, 10-12, 17-19, 26-29
- styczeń: 2-9, 14-16, 21-23, 28-30
- luty: 4-16, 11-13.

Redakcja

Mistyczny spektakl światła rozjaśni mroczne i chłodne zimowe wieczory

MAREK KSIĘŻAREK

Nie zwlekaj, zaplanuj świąteczno-zimowe porządki

Stara sztuczna choinka, przepalone lampki, potłuczone bombki – czas przed świętami to nie tylko kupowanie prezentów czy przygotowywanie potraw, to także dobry moment na porządki w domu. Podczas strojenia mieszkań, warto pamiętać też o segregacji odpadów. Podpowiadamy, gdzie je wyrzucić.

We Wrocławiu są dwa PSZOK-i: przy Janowskiej 51 i Michalczyka 9

Nie czekaj na ostatni moment ze świątecznymi porządkami, bo przed dekorowaniem mieszkania może okazać się, że twoje ozdoby trzeba wywieźć do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

Jeśli znudziła nam się nasza sztuczna choinka, należy ją wyrzucić do odpadów zmieszanych, chyba że jest to zbyt duże drzewko, wtedy powinno trafić do pojemnika na odpady wielkogabarytowe. Gdy podczas strojenia choinki natrafimy na zbite bombki, to wyrzucamy je do pojemnika oznaczonego czarnym kolorem, czyli do odpadów zmieszanych. Zaś lampki choinkowe to już inna historia.

– Trzeba je traktować jako drobne elektrośmieci i zawieźć do PSZOK-a lub sprawdzić, kiedy w naszej okolicy będzie grasował SZOP, czyli Samochód Zbierający Odpady Problemowe i tam je oddać – wyjaśnia Dorota Witkowska z Ekosystemu.

Często wizyta w piwnicy po schowane tam bombki i światełka choinkowe staje się impulsem do jej posprzątania. Gdy w końcu zdecydujemy się na wyrzucenie np. rzeczy pozostałych po ostatnim remoncie mieszkania, to pamiętajmy, że stare farby, rozpuszczalniki i inny sprzęt malarski muszą także trafić do PSZOK-a lub SZOP-a. Początek zimy to również czas na zmianę opon w samochodach. Jeśli

robimy to sami i akurat te letnie już się zużyły, to konieczna będzie wizyta w PSZOK-u.

W grudniu PSZOK przy ul. Michalczyka 9 jest czynny od pn. do pt. w godz. 8-17, a w sb. do 16. PSZOK przy ul. Janowskiej 51 działa od pn. do pt., w godz. 7-15, w grudniu czynny będzie dodatkowo w sb. 4, 11 i 18 w tych samych godzinach. **24.12** – PSZOK przy ul. Michalczyka 9 będzie czynny w godz. 7.30-15.30, a przy ul. Janowskiej 51 od 7 do 15, w dniach **25-27.12** – PSZOK-i, biura i infolinia Ekosystemu będą nieczynne.

Paulina Czarnota

Wrocław rozmawia

Weź mapę i zobacz swoje osiedle okiem sąsiada

Nikt nie zna tylu osiedlowych historii, co sąsiedzi, dlatego Strefa Kultury Wrocław i Wydział Partycypacji Społecznej UMW przez kilka miesięcy zbierali rozmaite opowieści od mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z tych historii i wspomnień powstało osiem wyjątkowych przewodników po osiedlach.

Śledząc osiedlowe historie, poznać Brochów, Kleczków, Księżę, Nadodrże, Ołbin, plac Grunwaldzki, Przedmieście Świdnickie oraz Przedmieście Oławskie.

także tych, którzy teraz tworzą to miejsce.

Pobierz online lub w punkcie

Każda z map jest dostępna online. Można je pobrać na stronie www.strefakultury.pl/project/sasiedzkie-mapy. Dostępne są w trzech językach: polskim, angielskim i ukraińskim. Egzemplarze drukowane rozdawane są w na osiedlach:

Współpraca na maksa

Mapy powstawały w ramach dwóch inicjatyw – akcji „Stwórz z nami sąsiedzkie mapy osiedli” i projektu „Odkrywamy potencjały obszaru rewitalizacji”. A swoimi sąsiedzkimi historiami mieszkańcy dzielili się na trzy sposoby: poprzez stronę internetową Strefy Kultury, ankiety w 18 lokalnych punktach (siedziby Centrów Aktywności Lokalnej, biblioteki, instytucje kultury i kawiarenki) i rozmowy z animatorkami, które w trakcie wakacji pojawiały się na osiedlowych wydarzeniach, piknikach i spotkaniach.

Dzięki tej współpracy: mieszkańców, urzędników i organizacji, możemy teraz spojrzeć na osiem wrocławskich osiedli oczami tych, którzy tu mieszkali – poznać ich historie, wspomnienia, odkryć miejsca, których już nie ma – ale

- Brochów – Centrum Aktywności Lokalnej, ul. Koreańska 1a
- Kleczków – siedziba Stowarzyszenia na Rzecz Promocji Zdrowia Curatus, ul. Kleczkowska 5
- Księżę – Centrum Aktywności Lokalnej, ul. Rybnicka 39-41; Filia nr 46 MBP, ul. Tarnogórska 1
- Nadodrże – Hart hostel & art, ul. Rydygiera 29a; Infopunkt Nadodrże, ul. Władysława Łokietka 5; Rozrusznik Cafe, ul. Cybulskiego 15; Macondo, ul. Pomorska 19; Ośrodek Kulturalnej Animacji Podwórkowej, ul. Roosevelta 5A

Obszar rewitalizacji zwiedzimy teraz z mapami stworzonymi z opowieści jego mieszkańców

- Ołbin – Stowarzyszenie Żółty Parasol, ul. Prusa 37-39
- Plac Grunwaldzki – ODNOWA, ul. Curie-Skłodowskiej 63a; Pasaż Grunwaldzki, pl. Grunwaldzki 22, Filia nr 29 MBP, ul. Reja 1; W kon-
- Księżę – ul. Benedykta Polaka 12/1b
- Przedmieście Świdnickie – kawiarnia w Firleju, ul. Grabszyńska 56; Barbara, ul. Świdnicka 8B; DCF, ul. Piłsudskiego 64A; Mediateka, pl. Teatralny 5
- Przedmieście Oławskie – Nowe Łąki, ul. Traugutta 81; Centrum na Przedmieściu, ul. Prądyńskiego 39a; Przed-Pokój H13, ul. Hercena 13.

Redakcja

Ruch w mieście w twoich rękach – konsultacje

UMW

Ruch miasta w Twoich rękach

Jeśli ważne jest dla ciebie sprawne poruszanie się po mieście ekologicznymi środkami transportu, weź udział w konsultacjach dotyczących Planu Zrównoważonej Mobilności.

To już 3. etap konsultacji, podczas którego mieszkańcy będą mogli zapoznać się z projektem Planu Zrównoważonej Mobilności i Prognozą oddziaływania na środowisko dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia. To ostatni moment na zmiany w projekcie – warto więc dołączyć do konsultacji.

Spotkaj się hybrydowo

Spotkania odbędą się online i stacjonarnie (jeśli pozwolą na to obostrzenia epidemiologiczne) w: Oław-

ie, urząd miejski, pl. Zamkowy 15 (13.12), Kobierzycach, hala widowiskowo-sportowa, ul. Dębowa 20 (14.12), Obornikach Śl., ośrodek kultury, ul. Dworcowa 26 (15.12), Oleśnicy, biblioteka publiczna, ul. M. Reja 10 (16.12) i Wrocławiu, urząd miejski, ul. Hubska 8-16 (17.12) zawsze o godz. 17.00. Obowiązują zapisy pod adresem: konsultacje@lpw-consulting.pl.

Lub wypełnij formularz

Jeżeli nie możesz wziąć udziału w spotkaniach, wejdź na stronę

internetową lub Biuletyn Informacji Publicznej swojej gminy – tam od 6 do 26.12 znajdziesz Plan Zrównoważonej Mobilności wraz z formularzem uwag – wypełnij go i odeślij na adres: konsultacje@lpw-consulting.pl.

Szczegółowe informacje znajdziesz na: www.wroclaw.pl/rozmawia, stronach internetowych urzędów gmin oraz ich profilach na Facebooku.

Redakcja

KONSULTACJE SPOŁECZNE
POWIEDZ NAM, JAK...

Jakie działania w Gminnym Programie Rewitalizacji?
FORMULARZ do 31 grudnia

SZCZEGÓŁY NA: www.wroclaw.pl/rozmawia

Jakie trasy tramwaju wodnego?
NARADA KONSULTACYJNA
7 grudnia 2021 r. (wtorek), g. 17:30
Odra Centrum, wyb. Słowackiego 5b
ZAPISY: wroc.city/narada

Komunikacja

Święty Mikołaj z tramwajowym zaprzęgiem

Premierowy pokaz najnowszych tramwajów, św. Mikołaj z zaprzęgiem dwóch nowych Moderusów Gamma 2, iście bajkowa sceneria oraz atrakcje dla całej rodziny – organizowana przez MPK Wrocław rodzinna zabawa mikołajkowa w Zajezdni Tramwajowej Borek zapowiada się magicznie. Przewoźnik zaprasza w najbliższą niedzielę (5.12) w godz. 11-14. Zabawa odbędzie się pod dachem – na terenie jednej z hal postojowych Zajezdni Borek. Wstęp wolny.

Mosty Pomorskie – Cybulskiego

Trwa remont fragmentu ul. Pomorskiej od mostów Pomorskich do ul. Cybulskiego. Demontowane jest stare torowisko tramwajowe oraz kostka brukowa z chodników. Przebudowane zostaną także sieci podziemne. Na ul. Cybulskiego, między ul. Drobnera i ul. Pomorską, wprowadzono ruch jednokierunkowy. Natomiast od strony pl. Maksy Borna możliwy jest wjazd w ślepą ul. Cybulskiego, bez możliwości przejazdu przez ul. Pomorską.

Komputer batem na kierowców

Na al. Jana III Sobieskiego pojawi się w ciągu kilkunastu miesięcy odcinkowy pomiar prędkości. Główny Inspektorat Transportu Drogowego ogłosił przetarg na dostawę urządzeń, które pojawią się również na autostradzie A4 przy węźle Kostomłoty. Kamera rejestruje wjazd i wyjazd danego pojazdu ze strefy objętej kontrolą. Następnie specjalny komputer wylicza średnią prędkość, z jaką przejechał dany odcinek. Na tej podstawie można jasno stwierdzić, czy złamano przepisy. Wtedy kierowcy otrzymują mandat.

Początek grudnia: zmiany w rozkładach

W pierwszy weekend grudnia kończą się prace remontowe na kilku kluczowych torowiskach. Tramwaje dwóch linii wracają na stałe trasy, 9 innych – zmienia je.

Miesiąc trwał remont rozjazdów tramwajowych i łuków torowych na skrzyżowaniu ulic Kazimierza Wlk., Szewskiej i Widok. Przez kilka tygodni tramwaje linii 6 i 7 kursowały objazdami. W sobotę 4.12 tramwaje tych linii wrócą na stałe trasy przejazdu przez ul. Szewską.

9 i 15 do zajezdni Gaj

Tego samego dnia rozpocznie się ostatnia faza remontu pętli „Park Południowy”. W weekend 4 i 5.12 (od godz. 5 rano w sobotę do godz. 20 w niedzielę) z torowiska będą zdejmowane tymczasowe rozjazdy. Oznacza to, że trasy tramwajów linii 9 i 15 zostaną skrócone do zajezdni „Gaj” – przystanek „Uniwersytet Ekonomiczny”.

W związku z tym na odcinku Petruszewicza – Park Południowy – Petruszewicza zostaną uruchomione kursy zastępczej linii autobusowej 709, odjeżdżające co 10 minut. Od poniedziałku 6.12 tramwaje linii 9 i 15 znów wrócą na pętlę „Park Południowy”. Natomiast autobusy zastępcze przestaną kursować.

Zakończył się remont na skrzyżowaniu Kazimierza Wielkiego i Widok. Tramwaje wracają na Szewską

Inaczej 20, 70 i 74

Zakończyły się prace na torowisku na al. Hallera (odcinek od ul. Powstańców Śl. do ul. Mieleckiej), gdzie powstało zielone torowisko. To kontynuacja remontu torów prowadzonego przez MPK Wrocław w ubiegłym roku. Teraz wymieniono podbudowę toru, podkłady i szyny. Prace kosztowały 6 mln zł. Tramwaje pojadą tam z prędkością do 50 km/h.

Od 6.12 planowane jest wprowadzenie zmian tras linii tramwajowych 20, 70 i 74. Tramwaje linii 70 pojadą do przystanku „FAT” przez ul. Powstańców Śl. i al. Hallera. Kursy tramwajów linii 74 zostaną skrócone do przystanku „FAT”, a „dwudziestka” powróci na swoją stałą trasę przejazdu w relacji

Leśnica – Oporów – Leśnica przez al. Hallera. Nie będą już kursować autobusy zastępcze linii 720.

Pl. Grunwaldzki: sprawdź rozkłady 1, 9, 17 i 70

W sobotę 4.12 torowcy wejdą na skrzyżowanie ulic Sienkiewicza i Piastowskiej, gdzie zostaną wymienione zwrotnice tramwajowe. Tramwaje linii 1, 9, 17 i 70 zmienią swoje trasy.

Tramwaje linii 1 zostaną skierowane objazdem w obu kierunkach od ul. Piastowskiej przez ul. Sienkiewicza, most Szczytnicki, al. Różycyńskiego, ul. Paderewskiego i ul. Mickiewicza.

„Dziewiątka” będzie kursować objazdem od pl. Bema przez ul. Poniatowskiego, ul. Jedności Narodowej, ul. Nowowiejską i ul. Piastowską do ul. Sienkiewicza. Natomiast składy linii 17 pojadą od ul. Sienkiewicza przez ul. Wyszyńskiego, ul. Szczytnicką, pl. Grunwaldzki do mostu Szczytnickiego.

Tramwaje linii 70 pojadą objazdem w obu kierunkach od ul. Słowiańskiej przez ul. Jedności Narodowej, ul. Poniatowskiego, pl. Bema, ul. Sienkiewicza, ul. Wyszyńskiego, most Pokoju do pl. Społecznego.

Piotr Bera

Więcej na wroclaw.pl/zmiany-w-komunikacji

Z biletem MPK autobusem podmiejskim

Autobus linii 930 kursuje między Wrocławiem a gm. Wisznia Mała

W granicach Wrocławia można poruszać się „dziewięsetkami” na biletach MPK Wrocław. Dojeżdżasz z Żórawiny? Kup bilet aglomeracyjny.

Samorządowcy wrocławscy, a także gmin: Kąty Wrocławskie, Czernica, Kobierzyce, Żórawina, Siechnice, Miękinia, Wisznia Mała i Długołęka przekonują, że warto być uczciwym i nie jeździć ani jednego przystanku na gapę.

– Kupując bilet, przyczyniasz się do utrzymania linii, z której korzystasz – tłumaczą i dodają, że część przychodów ze sprzedaży biletów pomaga w sfinansowaniu zakupu komfortowych autobusów, a także w tworzeniu nowych linii blisko miejsca zamieszkania. – To nasza

wspólna korzyść, bycie uczciwym się opłaca – podkreślają. Z drugiej strony przypominają, że za brak biletu można zapłacić karę w wysokości 280 zł. A kierowca, który nie pobrał właściwej opłaty i nie wydał biletu, musi liczyć się z osobistym wydatkiem nawet 1000 zł.

Dla pasażera bilet to dowód zawarcia umowy z przewoźnikiem. To także podstawa do ewentualnej reklamacji czy uzyskania odszkodowania w razie wypadku.

Redakcja

Inwestycje

Mezonetowiec pięknieje w oczach – remont na finiszu

Już można oglądać odsłonięty z rusztowań fragment ściany frontowej Mezonetowca. Niemal gotowa jest galeria od podwórka. Modernistyczny budynek jaśnieje oryginalnymi kolorami, został oczyszczony z napuchniętych tynków i niefachowych przeróbek. Finał tej części remontu zaplanowano na 10 grudnia.

O charakterystycznym bloku u zbiegu ulic Kościuszki i Kołłątaja architekci i historycy architektury mówią, że to obiekt oryginalny na skalę europejską. Znakomite dokonanie powojennego modernizmu. Mezonetowiec wybudowano na przełomie lat 50. i 60. wg projektu zespołu młodych architektów, który tworzyli: Maria i Igor Tawryczewscy, Edmund Frąckiewicz i Jadwiga Grabowska-Hawrylak.

54 lokale na 7 piętrach

W 7-kondygnacyjnym budynku są 54 dwupoziomowe mieszkania, które mają po ok. 70 mkw. Na niższym poziomie jest kuchnia, pokój dzienny i łazienka, na wyższym dwie sypialnie i łazienka. Mieszkania mają po dwa balkony: większy z salonu i miniatury z sypialni piętro wyżej.

Specjaliści i miłośnicy historii Wrocławia przez lata utyskiwali, że Mezonetowiec niszczeje, a usterki usuwane przez lokatorów na własną rękę (wymiany okien, malowanie) niekorzystnie wpływają na jego wygląd. Przyznajmy, że do remontu ciągnęły się latami, ich finalizacji nie ułatwia

podział budynku na dwie wspólnoty pod odrębnymi zarządami. Postęp stanowiło powstanie projektu remontu przygotowanego przez pracownię VROA Architektury i wpis budynku do miejskiego rejestru zabytków. – Wpis do rejestru to nie był łatwy proces. Trwał 3-4 lata. Jednak był zdecydowany, że musimy do tego doprowadzić, bo łatwiej nam będzie uzyskać pieniądze na remont Mezonetowca – mówi Seweryn Chwałek, prezes Expert Dom, zarządzającej większą ze wspólnot.

Jednakowe okna i drzwi

W 2020 r. prace ruszyły. W pierwszym etapie odnowiono galerię od podwórka, z której wchodzi się do mieszkań. – Wymieniono balustrady, ciężkie, żelbetowe zastąpiono lżejszymi. Zamontowano system odwodnienia galerii. Nowa jest elektryka, tynki, cała płyta galerii i posadzki z lastryko, na czym szczególnie zależało przedstawicielom konserwatora zabytków. W całym budynku są teraz jednakowe okna i drzwi do mieszkań – wylicza Chwałek. Ten etap prac w części zarządzanej przez Expert Dom był gotowy już w 2020 r., część

Mezonetowiec ma nazwę od „misonette”, co po angielsku oznacza mieszkanie dwupoziomowe

pod zarządem WRO-DOM jest na ukończeniu.

Słoneczne balkony

Można już zobaczyć pierwsze efekty prac od frontu budynku. Tu wymieniono posadzki balkonów, balustrady, tynki. – Badania stratygraficzne przeprowa-

dzone na zlecenie konserwatora zabytków pozwoliły na ustalenie oryginalnych kolorów. Stąd słoneczna żółć na sufitach balkonów – opowiada Chwałek.

Prace obejmujące część zarządzaną przez Expert Dom kosztowały ok. 5,7 mln zł, z czego 70 proc. to dotacja miejskiego

konserwatora zabytków. W sumie na całe przedsięwzięcie miasto przeznaczyło 5,8 mln zł. Roboty prowadzi firma Sawrem. Na 10.12 planowany jest odbiór remontu. Odnowienie mniejszej części ściany frontowej planowane jest na 2022 rok.

Tomasz Wysocki

Pałac Hatzfeldów jako hotel z pięcioma gwiazdkami

Miasto sprzedało nieruchomość przy ul. Wita Stwosza 32 i ul. Krowiej 6, gdzie znajdują się pozostałości po pałacu Hatzfeldów. Przez ponad 50 lat mieściła się tam siedziba galerii sztuki współczesnej Awangarda. Najpóźniej za cztery lata za sprawą spółki Rafin Wrocław pałac zostanie zrekonstruowany.

Pałac Hatzfeldów to gmach, który zaprojektował sławny architekt Carl Gotthard Langhans. Podczas oblężenia miasta na koniec II wojny światowej został poważnie uszkodzony. Z planów odbudowy gmachu nic nie wyszło. Do naszych czasów z dawnego pałacu zachowały się portyk balkonowy, westybul i fragmenty murów najniższej kondygnacji.

Ochrona konserwatora

Inwestor przedstawił koncepcję architektoniczną, która zakłada rekonstrukcję pałacu Hatzfeldów i ulokowanie w nim 5-gwiazdkowego hotelu działającego pod międzynarodową marką. Budynek pałacu Hatzfel-

dów podlega ochronie konserwatorskiej. W kwietniu bieżącego roku Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał do rejestru zabytków pozosta-

łości pałacu. Przetarg ofertowy dotyczył użytkowania wieczystego terenu na 99 lat wraz ze sprzedażą znajdującego się na nim budynku.

Celem nie było uzyskanie jak największych korzyści finansowych, tylko nadanie nowego charakteru tej części miasta. Dlatego właśnie przetarg ofertowy i poszukiwanie wiarygodnego inwestora.

Jak nowy za cztery lata

Nowy inwestor będzie musiał rozpocząć budowę w ciągu 2 lat i zakończyć budowę w ciągu 4 lat od daty nabycia obiektu.

W ocenie komisji przetargowej, biorącej pod uwagę charakter tego miejsca, prestiż lokalizacji i unikalne miejsce na mapie Wrocławia: „jest to projekt kompletny zamakający ten obszar Starego Miasta w nawiązaniu do zabytkowej

zabudowy. Staje się naturalną kontynuacją historii Wrocławia, oddając ducha temu miejscu, będąc zabudową o wysokiej klasie z walorami historycznymi”.

Pałac został przebudowany w II poł. XVIII wieku przez Carla Langhansa – twórcę Bramy Brandenburskiej. Budynek zachwycał całą Europę. Pozostałości pałacu Hatzfeldów znajdują się na działce o powierzchni 3100 mkw. Cena wywoławcza wynosiła 37,8 mln zł, a w przetargu ofertowym wzięły udział trzy firmy. Komisja przetargowa wybrała ofertę spółki Rafin, która kupiła pałac za 37,9 mln zł.

Redakcja

W zrekonstruowanym pałacu ma działać luksusowy hotel

Garść pomysłów na

Książki, biżuteria, świąteczne kartki i ozdoby, ubrania, zabawki, akcesoria dla zwierząt, vouchery na różne zajęcia – w naszej bazie prezentów z Wrocławia mamy całą masę ciekawych i nieszablonowych pomysłów na świąteczne podarunki. Wybierzcie coś i obdarujcie nimi najbliższych.

Przed nami świąteczny czas, czas radości i prezentów. Lokalne produkty mają zupełnie inną wartość niż te sprzedawane w tzw. sieciówkach. Wynika ona z historii, indywidualnych pomysłów oraz unikatowej produkcji. To, co powstaje we Wrocławiu, co wytwarzają nasi sąsiedzi i znajomi z osiedla jest wyjątkowe, bo wrocławskie. I na pewno nadaje się na oryginalny prezent.

Coś ładnego

AgaszArt Pracownia Florystyczno-Rękodzielnicza Dekoflor poleca ręcznie wykonaną biżuterię, w technice koronki frywolitkowej, eleganckie szydełkowe torby, torebki i plecaki wykonane ze sznurka i przędzy, szydełkowe chusty na damskie ramiona lub szyje.

A może spersonalizowana kartka i pudełko okolicznościowe, stroiki i wianki dekoracyjne na święta? Przedział cenowy: 15-400.

Anioły Oraz Inne Twory

to jednoosobowa manufaktura zajmująca się tworzeniem z zimnej porcelany. Powstają między innymi anioły, zawieszki na choinkę, świeczniki, tabliczki z różnymi tekstami, magnesy, podziękowania dla gości, różki w szklanych bombkach, skrzydła anielskie w ramce i do powieszenia. Przedział cenowy: 3-45 zł.

ARTEBARA.PL

Coś smacznego

Etno Cafe – kraftowa palarnia kawy. Wysokiej jakości ziarna Arabiki są świeżo wypalane, dzięki czemu obfituje w naturalne smaki i aromaty, zamknięte w świątecznych opakowaniach. Ucieszą każdego, kto bez kawy nie wyobraża sobie dnia. Przedział cenowy: 27-211 zł.

Słodkie Czary Mary. W tej manufakturze cukierków i lizaków powstają ręcznie wyczarowane słodczyce bez konserwantów, bez ulepszaczy i bez szkodliwych barwników. Ten cukier krzepi! Przedział cenowy: 5-50 zł.

Coś dla ciała i ducha

La Czapa Kabra to pełne pozytywnej energii czapki, opaski, kominy i rękawiczki, czyli wszystko to, co jest potrzebne każdemu zmarzluchowi. Wszystko tworzone ręcznie. Motto firmy brzmi: „Ogrzejemy każdą, nawet najbardziej wymagającą głowę”. Przedział cenowy: 45-89 zł.

Fundacja Folk24. Na arenie muzyki folkowej są od dawna, ale w 2012 r. założyli Fundację Folk24. Muzyka folkowa, inspirowana się lokalną tradycją, to dla nich jeden z cudów świata. Polecają trzecią płytę Sąsiadów, pt. „W kieszeni dolar”, bo tam miłośnicy muzyki folkowej znajdą wiele pere-

FIGACOFFEE.PL

PIERNIKWROCŁAWSKI.PL

Renifer w czerwonym kombinezonie firmy Wrocławski Piernik sióstr Trawińskich, cena: 18, 60 zł

łek. A także płytę bluesowej formacji z Wrocławia – Mizia&Mizia Blues Band – pt. „Dzień na minus, dzień na blues”. Przedział cenowy: 30-60 zł.

Coś dla pupila

Pawillows to poduszki w realistycznym kształcie ze zdjęciem konkretnego zwierzaka. Wywołaj uśmiech bliskiej osoby, obdarowując ją poduszką z ukochanym zwierzakiem, którą może mieć zawsze przy sobie. Przedział cenowy: 49-79 zł.

Psie Crew. Behawioralne zabawki dla zwierząt. Nie tylko rozerwą

DOGAHEAD.PL

twojego kocięgo lub psiego pupila, ale też pomogą na-

uczyć go właściwego zachowania w domowym stadzie. Wszystkie produkty są szyte ręcznie, z wysokiej jakości tkanin i bezpiecznych materiałów, w oryginalnych wzorach i kolorach. Przedział cenowy: 29-159 zł.

Coś do domu

Eklektik Art Charity projektuje i szyje pufy, siedziska i szezlongi używając do tego tkanin z recyklingu,

końcówek produkcyjnych i starych ubrań. Dla ceniących wygodę i niebanalny design w duchu Zero Waste. Przedział cenowy: 150-300 zł.

ArolinArt Pracownia Projektowa: otwartość kreowania. Ruchome drewniane wieszaki do pokoju dziecka, biura, kuchni, łazienki z napisem WROCŁAW, industrialne lampy, szkatułki decoupage. Niepowtarzalny design & precyzja wykonania. Przedział cenowy: 50-300 zł.

INSTAGRAM.COM/JOANNAPILEZGA

Redakcja

Prezenty z Wrocławia

Wszystkie propozycje na l.wroclaw.pl/prezentownik

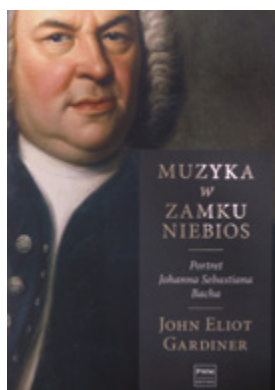
wrocławski prezent

Małgorzata Moźdzynska-Nawotka
„Pozór kostiumu. Historyzm i orientalizm w modzie kobiecej w Polsce od XVIII do początku XX wieku”

Muzeum Narodowe we Wrocławiu

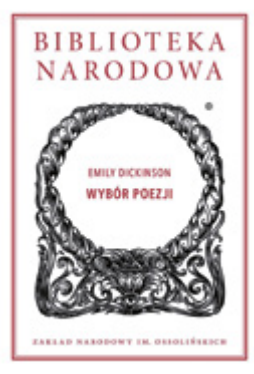
Jeśli wydaje nam się, że sporo wiemy o modzie, oglądając dawne polskie piękności na obrazach, odkrywamy, że nasze stylizacje są jednak wyjątkowo ubogie i pozbawione fantazji. Autorka bogato ilustrowanej książki, opiekunka kolekcji tkanin i ubiorów w Muzeum Narodowym, fascynująco przybliża modę i style, w jakich ubierały się kobiety w minionych trzech stuleciach.

John Eliot Gardiner
„Muzyka w zamku niebios. Portret Johanna Sebastiana Bacha”

Polskie Wydawnictwo Muzyczne

Autor to wybitny dyrygent i specjalista od twórczości Bacha, a Wrocław jest dla niego wyjątkowo ważnym miejscem (ma tu tablicę przed NFM-em, losy rodziny też są powiązane z Dolnym Śląskiem). Zachęcany przez wiele osób popełnił książkę o kantorze z Lipska, która uważana jest dziś, obok biografii pióra Christoph Wolffa, za kompendium wiedzy o wybitnym kompozytorze. Nie tylko dla fanów Jana Sebastiana.

Emily Dickinson
„Wybór poezji”

Wydawnictwo Ossolineum

Wyjątkowy tom, w którym prof. Agnieszka Salska, znawczyni twórczości poetki zebrała większość najważniejszych przekładów utworów poetyckich skromnej i wyjątkowo skrytej kobiety, która niemal całe życie (1830-1886) spędziła w niewielkim Amherst w stanie Massachusetts, a dziś, obok Walta Whitmana, jest uważana za patronkę nowoczesnej poezji amerykańskiej. Jej utwory są tajemnicze, przejmujące, dają pole do popisu dla tłumaczy i czytelników.

Marek Dyżewski
„Ocalić od zapomnienia”
 Ośrodek Kultury i Sztuki

Przepięknie wydany tom esejów (nominowany do Nagrody Edytorskiej Pióro Fredry 2021) byłego rektora Akademii Muzycznej we Wrocławiu, krytyka, komentatora życia muzycznego miasta to muzyka dla uszu wszystkich, którzy od lat śledzą jego publikowane eseje, czy arcyciekawe, erudycyjne odczyty (m.in. w Klubie Muzyki i Literatury) o kompozytorach, stylach muzycznych, analizie utworów. Inspirujące i spisane wyśmienitą polszczyzną.

Heike Faller, Valerio Vidali
„Sto rzeczy, których nauczysz się w życiu”

Wydawnictwo Format

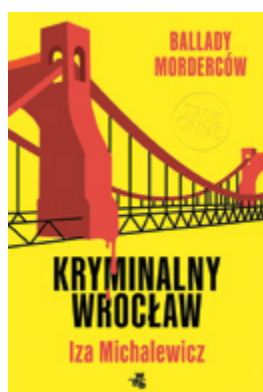
Wrocławskie wydawnictwo sięgnęło po piękną, refleksyjną książkę, która zrobiła furorę za naszą zachodnią granicą. Nieprzypadkowo, bo autorzy prowadzą czytelnika (może być dorosły, ale też dorastający) przez różne życiowe doświadczenia udowadniając, że zdobywanie ich (czasem zupełnie niepozornych) rok po roku ma fundamentalny wpływ na nasze życie. Rysunki są subtelne, a teksty nas poruszają.

Magdalena Grochowska
„Różewicz. Rekonstrukcja”

Wydawnictwo Dowody na Istnienie

Zapowiadana na początek grudnia premiera biografii Tadeusza Różewicza (na razie pierwszego tomu) to jedna z największych sensacji literackich tego roku, zważywszy na to, że pisania o poecie, prozaiku i dramaturgu podjęła się laureatka Grand Press, która przeprowadziła potężny research i stworzyła niezwykle plastyczny, a przy tym przejmujący portret jednej z najwybitniejszych postaci w polskiej literaturze XX wieku. Lektura obowiązkowa!

Iza Michalewicz
„Ballady morderców. Wrocław”

Wydawnictwo W.A.B.

Zupełnie inne oblicze miasta, bo autorka, dziennikarka śledcza, przybliży słynne sprawy kryminalne z minionych lat, więc jest i zabójstwo miss Polski Agnieszki Kotlarskiej, zamordowanej nożem przez psychofana, sprawa Krystiana Bali, autora książki „Amok”, skazanego za zabójstwo domnie-manego kochanka swojej żony, historia „Skorpion”, seryjnego zabójcy, czy lekarki pogotowia, która postanowiła pozbyć się żony swojego kochanka – lekarza, z którym pracowała.

Marta Kisiel
„Małe Licho”

Wydawnictwo Wilga

Wrocławska pisarka stała się autorką bestsellerów też dlatego, że ciepło, z ogromnym poczuciem humoru, dystansem, ale i troską porusza najważniejsze sprawy w książkach dla dzieci. Seria „Małe Licho” doczekała się właśnie czwartej części, a głównym bohaterem jest Bożydar Antoni Jękiełek, pół-człowiek, pół-widmo, który właśnie po wakacjach wraca do szkoły. Nie obydzie się bez problemów. Ale będzie wartka akcja, językowe smaczki. Dla młodzieży i rodziców.

Jurij Wynnychuk
„Lutecja”

Wydawnictwo Warstwy

Nowa powieść ukraińskiego pisarza, nominowanego do Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus. W przekładzie Bohdana Zadury poznajemy losy walczącego o utrzymanie na powierzchni pisarza, nową książkę, nad którą pracuje, zaś tytułowa Lutecja to kobieta, o której śnił zarówno poeta, jak i piszący książkę bohater. Proza między snem i jawą.

Małgorzata Starosta
„Wina Wina”

Wydawnictwo W.A.B.

Komedia kryminalna wrocławskiej autorki, którą pamiętamy z trylogii „Pruskie baby”. Tym razem intryga podlana jest niezłym winem z Gościńca, gdzie przeniosła się z Poznania Agata Śródka, restauratorka i celebrytka, zamierzająca otworzyć hotel w zabytkowym pałacu. Zapowiadała się sielanka, ale życie traci były mąż, młoda rywalka i leciwa dama... Dlaczego?

Książkowe prezenty na Gwiazdkę kupisz w dniach 2-5.12 w Hali Stulecia na Wrocławskich Targach Dobrych Książek.

Z miasta

Wrocław bez barier dla osób z niepełnosprawnością

Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnościami obchodzony 3 grudnia ma przybliżyć wyzwania, z którymi mierzą się te osoby, a także promować włączanie ich do życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego. We Wrocławiu ich przedsiębiorczość wspiera działający we Wrocławskim Parku Technologicznym Integracyjny Inkubator Przedsiębiorczości SKRZYNIA.

To święto ma co roku inny, określany przez ONZ, temat przewodni. W poprzednich latach były to kwestie takie, jak e-dostępność, społeczeństwo integracyjne czy godna praca osób z niepełnosprawnościami. W 2021 r. jego tematem jest przywództwo i udział osób z niepełnosprawnościami w budowaniu świata po pandemii COVID-19.

Skrzynia pomoże

We Wrocławiu nad dostępnością przestrzeni miejskiej dla osób z niepełnosprawnościami czuwa Biuro Wrocław Bez Barrier, współpracujące m.in. z Wrocławskim Parkiem Technologicznym (WPT).

– W WPT na co dzień wspieramy aktywność zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami w naszym Integracyjnym Inkubatorze Przedsiębiorczości SKRZYNIA, który rozpoczął działalność na początku tego roku. Stworzyliśmy go po to, by wspierać rozwój biznesu i przedsiębiorczości bez barier – wyjaśnia Dominik Marzec,

dyrektor działu ds. wspierania przedsiębiorczości z WPT.

Inkubator jest miejscem przystosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami pod

kątem architektonicznym, ale jego najważniejszym celem jest wspieranie ich w zakresie aktywizacji zawodowej.

W trakcie 5-letniego okresu z jego wsparcia mogą korzystać przedsiębiorcy z różnych branż. Dodatkowe, specjalistyczne wsparcie w Centrum Informacyjnym znajdują firmy prowadzone przez osoby z niepełnosprawnościami oraz przedsiębiorstwa, które je zatrudniają lub chcą zatrudnić.

Skrzynia zainspiruje

SKRZYNIA to także miejsce, w którym odbywa się wiele wydarzeń, szkoleń i warsztatów, mających na celu wymianę doświadczeń oraz inspiracji. Regularnie odbywają się w nim

m.in. warsztaty prowadzone metodą design thinking dla osób z niepełnosprawnościami czy też konsultacje społeczne prowadzone przez Michała Piechela, społecznego doradcę prezydenta

Postępuj i działaj

W ramach działalności Integracyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości SKRZYNIA, Wrocławski Park Technologiczny stworzył też podcasty „Przed-

rzy aktywnie działają na rzecz projektowania przyszłości bez barier w naszym mieście. W ramach cyklu można posłuchać rozmów z Agatą Rocznik, działaczką społeczną, przewodniczącą Wrocławskiej Społecznej Rady Konsultacyjnej ds. Osób Niepełnosprawnych, Łukaszem Siemieziem, pre-

zesem Fundacji Senator, i Judytą Pożerniuk, założycielką fundacji Para-NORMAL Activity.

Więcej informacji o wrocławskiej przedsiębiorczości bez barier można znaleźć na stronie internetowej www.biznes-bezbarier.pl.

Redakcja

Wrocławia ds. osób z niepełnosprawnościami.

„Przedsiębiorczość bez barier”. Dzięki tym audycjom w internecie poznaliśmy niezwykłych mieszkańców Wrocławia, któ-

Zauważ, zapytaj, pomóż. Kogo? Zobacz wystawę

Dobiega końca kampania społeczna „Niepełnosprawność. Niewidzialność? To ja!” – jej podsumowaniem jest wystawa, którą możemy oglądać do 12 grudnia na ul. Świdnickiej.

Kampania miała zwiększyć świadomość mieszkańców Wrocławia na temat funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami i zasad zachowania wobec nich, szczególnie w komunikacji miejskiej.

– To ważne wydarzenie dla wrocławskiego środowiska osób i organizacji pozarządowych, a także instytucji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Ważne nie tylko pod względem uwrażliwiania na potrzeby osób z niepełnosprawnościami, ale również z uwagi na współpracę ponad 30 organizacji i ludzi wolontaryjnie pracujących dla wspólnej sprawy – mówi Beata Hernik

z Dolnośląskiej Federacji Organizacji Pozarządowych.

Podsumowaniem kampanii jest wystawa, którą można obejrzeć do 12.12 na ul. Świdnickiej (na wysokości hotelu Monopol). Wystawa to nie tylko prezentacja materiałów, jakie powstały podczas kampanii. To także pokazanie jej inicjatora – wrocławskiej grupy branżowej ds. osób z niepełnosprawnościami i dostępności, której codzienna działalność polega na wsparciu osób ze specjalnymi potrzebami. A co najważniejsze, to zestaw dobrych praktyk, których warto używać w kontaktach z osobami z niepełnosprawnościami.

Koniec kampanii to również wizyty w szkołach. Podczas nich młodzież może dowiedzieć się od osób niepełnosprawnych o wyzwaniach, z jakimi się na co dzień zmagają. – Opowiadaliśmy o różnych niepełnosprawnościach, chorobach, pomocy i potrzebach. Dzieci zadawały nam czasem bardzo trudne pytania. Budujące jest to, że uczniowie znają temat i mają wiedzę. To napawa optymizmem – mówi Andrey Tikhonov (osoba niewidoma) po wizycie w Szkole Podstawowej nr 84 przy ul. Górnickiej.

Redakcja

* W imieniu grupy branżowej operatorami projektu są: Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych oraz Federacja Kibiców Niepełnosprawnych. Zadanie jest zlecone przez Gminę Wrocław i współfinansowane ze środków PFRON będących w dyspozycji MOPS Wrocław.

Wystawa stoi przy hotelu Monopol, warto się z nią zapoznać

PYTAMY O WROCLAW

Stolica Dolnego Śląska trzyma się złotej zasady ustawy o finansach

Rozmowa numeru

5,2 mld zł dochodów, 5,99 mld zł wydatków i rekordowy budżet na inwestycje – ponad miliard złotych. To główne liczby przygotowanego projektu budżetu Wrocławia na przyszły rok. – Mimo że tzw. Polski Ład będzie oznaczał dla miejskiego budżetu m.in. ponad 200 mln zł mniej z PIT-u, prezydent Wrocławia nie zatrzymuje kolejnych inwestycji, remontów torowisk czy szkół i przedszkoli – tłumaczy skarbnik Wrocławia Marcin Urban w rozmowie z Katarzyną Wiązowską.

Marcin Urban,
skarbnik Wrocławia

W budżecie na 2022 jest dziura...

Rzeczywiście: 790 mln zł. To efekt wzrostu kosztów, które nie są zależne od miasta. Wzrastają ceny energii elektrycznej i drożeją paliwa. To także efekt galopującej inflacji oraz podniesienia stóp procentowych. W przyszłym roku kwotę deficytu powiększą również o 40 mln zł reformy rządowego programu Polski Ład. W ostatnich latach wpływy z PIT-u z roku na rok zwiększały się o około 8–12 proc., co bardzo pozytywnie wpływało na finanse Wrocławia. Polski Ład zamraza nam te wpływy. W 2022 r. nasze dochody z tytułu PIT będą na poziomie z roku 2019, czyli o 220 mln zł mniejsze. Mamy obiecaną dotację w wysokości 180 mln zł, która jedynie częściowo uzupełni lukę w naszych dochodach bieżących. Pojawi się zatem dodatkowy ubytek w wysokości 40 mln zł. Jednak problem zacznie się w kolejnych latach, gdy dotacji wyrównującej najprawdopodobniej już nie będzie. Wówczas zawsze nasze wpływy będą mniejsze o wysokość dochodów z podatku PIT. Teoretycznie po dwóch latach powinniśmy otrzymać tę różnicę, ale tak naprawdę nie ma żadnych przepisów, które by to gwarantowały. Dla Wrocławia oznacza to cofanie się w rozwoju.

Czy w związku z tym Wrocław zrezygnuje z jakichś inwestycji?

Nic takiego się nie stanie z jednego prostego powodu. To są zadania dofinansowane z funduszy europejskich i mają wyznaczone terminy zakończenia – maksymalnie w pierwszym kwartale 2023 r. Jeśli ich nie wykorzystamy, musielibyśmy zwrócić te środki, a tego nie chcemy. Poza

Czerwiec 2021, pierwszy odcinek TAT z pl. Orłąt Lwowskich na Nowy Dwór, zakończony. Inwestycja będzie oddana do użytku w 2023 r.

tym, aktualnie prowadzone przez nas inwestycje dotyczą głównie transportu publicznego, zatem są dla nas ogromnie ważne. Zaplanowaliśmy rekordowy budżet inwestycyjny w wysokości 1,09 mld zł. Fakt, że Wrocław od zawsze intensywnie inwestował sprawiał, że otwierały się kolejne obszary miasta. To z kolei przyciąga nowych mieszkańców i inwestorów, pozwala tworzyć nowe miejsca pracy, a do miejskiej kasy wpływają większe podatki. Inwestycje zwiększają zatem nasze dochody. Dlatego nie chcemy ich ograniczać.

Jaki wpływ będzie miała dziura budżetowa na życie wrocławian?

Na pewno nie zahamuje żadnych prowadzonych przez nas przedsięwzięć. Właśnie przedłużyliśmy programy pomocowe dla przedsiębiorców i dla mieszkańców, w tym te preferencyjne – związane z inwestycjami, fotowoltaiką czy zielonymi dachami. Inwestycje zwiększają dochody Wrocławia, więc nie chcemy ich w żaden

sposób ograniczać. Rzeczywistym problemem jest dla nas ogromna inflacja, która przełoży się na koszty usług. Dobrym przykładem może tu być komunikacja publiczna. Za te usługi płacimy co prawda naszemu partnerowi, którym jest miejska spółka, ale ona wydaje więcej na paliwo i energię elektryczną, więc jej koszty rosną – tak samo jak innych przedsiębiorców.

➤ Inwestycje zwiększają dochody Wrocławia, więc nie chcemy ich w żaden sposób ograniczać.

Dlatego oni muszą to przełożyć na ceny swoich usług, które nam oferują. Siłą rzeczy miasto też musi zapłacić więcej. Dotyczy to także utrzymania naszych obiektów, ich ochrony czy remontów. Przepisy stanowią, że miasto nie może wydawać na podstawowe usługi więcej, niż wpływa do jego kasy. Co innego inwestycje,

na które może wziąć kredyt. Jest taka złota zasada w ustawie o finansach, że na podstawowe usługi dla mieszkańców zawsze musi być nadwyżka i Wrocław się tego trzyma. Szczęśliwie zawsze mieliśmy tę nadwyżkę bardzo wysoką. Dzięki niej nie tylko mogliśmy się rozwijać, ale też dalej inwestować. Jednak przez Polski Ład, w przyszłym roku ona nam stopnieje z 250 do 60 mln zł. Po raz pierwszy mamy taką sytuację.

Subwencja, którą miasto otrzymuje na edukację, nie wystarcza na jej potrzeby, a jej koszty rosną. Na razie jeszcze nie planujemy podwyżek cen obiadów w szkołach, jednak musimy obserwować, jak będzie się rozwijała sytuacja. Zobaczymy, jak koszty energii, paliwa i rosnąca inflacja realnie przełożą się na ceny usług, z których korzystamy.

A na co Wrocław wyda mniej pieniędzy w 2022?

W 2022 r. praktycznie w żadnej dziedzinie nie chcemy ciąć wydat-

ków w porównaniu do bieżącego roku. Do czasu, gdy mamy nadwyżkę budżetową, nie ma mowy o tym, żeby wydatki były przycięte i mieszkańcy w jakikolwiek sposób na tym ucierpieli. Przewidzieliśmy też rezerwę na podwyżki związane ze wzrostem cen energii, gazu i paliwa. Będziemy jednak optymalizować koszty utrzymania urzędu, administracji i obiektów miejskich. Zamierzamy też szukać jak największych oszczędności w poszczególnych departamentach Urzędu Miejskiego Wrocławia. Sytuacja może się jednak pogorszyć w kolejnych latach, kiedy nie będzie już dotacji i wtedy będziemy musieli zaplanować cięcia w wydatkach bieżących. Na razie jednak wrocławianie nie muszą się tego obawiać. Zrobimy też wszystko, aby w jak najmniejszym stopniu dotknęły ich problemy związane z sytuacją gospodarczą, jaka ma miejsce w naszym kraju.

Rozmawiała
Katarzyna Wiązowska

Nasz Wrocław

9 darm

POZOSTALI PARTNERZY

Klub Firlej – Ośrodek Działań Artystycznych,
ul. Grabiszyńska 56

Centrum Kultury Agora,
ul. Serbska 5a

Ognisko Kultury Plastycznej,
ul. Ruska 46a

Ośrodek Postaw Twórczych,
ul. Działkowa 15

Centrum Kultury Wrocław Zachód,
ul. Chociebuska 4-6

Wrocławski Klub Anima,
ul. Pilczycka 47

Centrum Kultury „Zamek”,
pl. Świętojański 1

Wrocławski Klub Formaty,
ul. Samborska 3-5

Klub Pod Kolumnami,
pl. Świętego Macieja 21

Strefa Kultury Wrocław,
ul. Świdnicka 8b

Narodowe Forum Muzyki,
pl. Wolności 1

Wrocławski Teatr Lalek,
pl. Teatralny 4

Wrocławski Teatr Współczesny,
ul. Rzeźnicza 12

Teatr Muzyczny Capitol,
ul. J. Piłsudskiego 67

Muzeum Miejskie Wrocławia,
ul. Kazimierza Wielkiego 35, pl. Wolności 7a,
ul. Cieszyńskiego 9,
Stary Ratusz, Rynek,
ul. Ślężna 37/39

Muzeum Architektury we Wrocławiu,
ul. Bernardyńska 15

Muzeum Współczesne Wrocław,
pl. Strzegomski 2a

BWA Wrocław Główny,
ul. J. Piłsudskiego 105

Ogród Japoński,
ul. A. Mickiewicza 1

Wrocławskie Centrum Twórczości Dziecka,
ul. Kuźnicza 29a

Teatr Polski we Wrocławiu,
ul. G. Zapolskiej 3

Wrocławski Teatr Pantomimy,
al. Dębowa 16

Dwie nowe atrakcje: zwiedzanie Centrum Historii Zajezdnia i mecz Panthers Wrocław od 6 grudnia w programie Nasz Wrocław. Aplikacja przyda się też w bibliotece, a w przyszłorocznej rekrutacji do przedszkola zarejestrowani użytkownicy dostaną dodatkowe 50 punktów dla swojej pociechy.

Z programu Nasz Wrocław korzysta już ponad 180 tys. mieszkańców Wrocławia. Tylko w tym roku konto założyło blisko 91 tys. osób. – Mieszkańcy, którzy rozliczają we Wrocławiu swój PIT i tym samym wspierają nasze miasto, mogą liczyć na pakiet ulg oraz darmowych wejść. Wystarczy założyć aplikację Nasz Wrocław, by w ciągu roku skorzystać z 9 bezpłatnych wejść do miejskich atrakcji. Co więcej, w ponad 50 miejscach: restauracjach, placówkach kultury, centrach rozrywki czy kinach możemy również liczyć na zniżki – mówi Jacek Sutryk, prezydent Wrocławia.

W ramach kończącej się edycji darmowych wejść do wrocławskich atrakcji, w ciągu ostatniego roku, mieszkańcy skorzystali z blisko 65 tys. kuponów. Najpopularniejszymi atrakcjami były: ZOO Wrocław (ponad 39 tys. wejść), aquapark (blisko 14 tys. wejść) oraz Hydropolis (ponad 9,2 tys. wizyt). Można było również odwiedzić Halę Stulecia z Visitor Center, pływalnię Orbita i pójść na mecz klubu WKS Śląsk.

Dwaj nowi partnerzy

W nowej edycji, która potrwa od 6 grudnia 2021 do 30 listopada 2022, mieszkańcy będą mogli za darmo odwiedzić jednorazowo już nie siedmiu, a dziewięciu partnerów programu.

3 Aquapark Wrocław

1 Nowością w kolejnej odsłonie będzie bezpłatny bilet wstępu na mecz Panthers Wrocław dla osoby dorosłej (sezon rozpoczyna się w czerwcu 2022 r.). – Nasz Wrocław zachęca wrocławian do aktywnego spędzania czasu. Nie mogło więc zabraknąć w nim Panthers Wrocław, młodej, ambitnej organizacji, która chce zaprezentować wrocławianom świat sportów amerykańskich – podkreśla Michał Latoś, prezes Zarządu Panthers Wrocław.

2 Na gości chcących poznać powojenną historię Wrocławia czekać będzie normalny bilet dla osoby dorosłej na wystawę główną „Wrocław 1980–2016” w Centrum Historii Zajezdnia. – Z radością witamy tę inicjatywę. Wciąż staramy się odbudować frekwencję do poziomu z czasów przedcovidowych. To znakomity pomysł i nie mamy wątpliwości, że spotka się z zainteresowaniem wielu zwiedzających – mówi Marek Mutor, dyrektor Centrum Historii Zajezdnia.

Zostają z nami

3 Aquapark – 2-godzinne wejście do strefy rekreacji dla osoby dorosłej
4 ZOO Wrocław – normalny bilet wstępu dla osoby dorosłej

4 ZOO Wrocław

5 Hydropolis – normalny bilet wstępu dla osoby dorosłej
6 Hala Stulecia – bilet wstępu na zwiedzanie Visitor Center dla osoby dorosłej
7 Pływalnia Orbita – 1-godzinne wejście dla osoby dorosłej
8 Stadion Wrocław – wejście na lodowisko lub zwiedzanie stadionu dla osoby dorosłej (do wyboru tylko jedna z dostępnych atrakcji)
9 WKS Śląsk Wrocław – bilet wstępu na mecz piłkarski dla osoby dorosłej (sektor rodzinny)

Karta biblioteczna w aplikacji

Nowością jest możliwość dodania do swojego konta w aplikacji Nasz Wrocław wirtualnej karty bibliotecznej. Każdy, kto ma w telefonie zainstalowaną aktualną wersję aplikacji, może zgłosić się do filii Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Tadeusza Różewicza i poprosić o dodanie karty bibliotecznej do swojego konta.

To opcja, z której można skorzystać niezależnie od tego, czy status podatnika w aplikacji jest aktywny, czy już wygasł. Możliwość podpięcia karty bibliotecznej pod aplikację Nasz Wrocław mają wszyscy posiadacze konta – również ci, którzy nie rozliczają się we Wrocławiu. Wybierając wirtualną kartę biblioteczną, czytelnik rezygnuje z jej plastikowego odpowiednika.

5 Hydropolis

Darmowe

50 punktów w rekrutacji do przedszkoli

Nowym kryterium, które obowiązywać będzie w najbliższej rekrutacji do przedszkoli, jest posiadanie aktywnego statusu podatnika w programie Nasz Wrocław. Zastąpi ono dotychczasowe oświadczenie rodzica

6

owych wejść i 56 zniżek

1 Panthers Wrocław

2 Centrum Historii Zajezdnia

o rozliczeniu PIT we Wrocławiu za rok poprzedzający rekrutację.

Za posiadanie aktywnego statusu podatnika uzyskać będzie można 50 punktów. Będzie to najważniejsze kryterium w rekrutacji. – Wprowadzenie nowego kryterium, związanego z aktywnym

statusem podatnika w programie Nasz Wrocław, będzie premiować rodziny rozliczające PIT we Wrocławiu i znacząco ułatwi weryfikację wniosku, a przez to usprawni pracę przedszkoli oraz przygotowanie dokumentów rekrutacyjnych – mówi Marcin Miedziński, zastępca dyrektora w Wydziale

Przedszkoli i Szkół Podstawowych Urzędu Miejskiego Wrocławia.

Jak dołączyć?

Nasz Wrocław to program skierowany do mieszkańców Wrocławia, którzy rozliczyli w mieście swój PIT. Wystarczy zarejestrować

się na stronie internetowej www.wroclaw.pl/nasz-wroclaw lub pobrać aplikację Nasz Wrocław i podać dane, takie jak: imię, nazwisko, PESEL i adres e-mail.

Aby skorzystać z przysługujących benefitów, użytkownicy muszą aktywować Status Podatnika, wpisując numer referencyjny UPO, znajdujący się w portalu e-Urząd Skarbowy. Co ważne, od 1 grudnia nadawanie 3-miesięcznego Statusu Podatnika dla nowych użytkowników programu zostaje wyłączone.

Z konta dorosłego użytkownika mogą korzystać także jego dzieci. Do 12. roku życia razem z rodzicem, natomiast od 13. do 18. roku życia na własnym subkoncie.

Zarejestruj się i korzystaj

Osoby, które uzyskały Status Podatnika, mają dostęp do wszystkich funkcjonalności programu:

- darmowych wejść do 9 wrocławskich instytucji
- zniżek u ponad 50 partnerów programu
- tańszych biletów okresowych imiennych na komunikację miejską
- biletów miesięcznych MPK za 1 zł w specjalnej taryfie Nasz Wrocław Kolej
- wirtualnej karty czytelnika w MBP.

Status Podatnika jest przyznawany na 2 lata. Po upływie jego ważności należy ponownie potwierdzić fakt rozliczenia podatku dochodowego we Wrocławiu. Jako nośniki danych służące do weryfikacji użytkownika wykorzystywane są karty miejskie Urbancard, karta plastikowa Nasz Wrocław z kodem QR oraz aplikacja Nasz Wrocław.

Redakcja

Muzeum Pana Tadeusza,
Rynek 6

Roboklocki,
ul. Fabryczna 16h

Klubokawiarnia Dzieciolada,
ul. Skrzydlata 21a

Planeta Robotów,
ul. Macedońska 29

Kino Nowe Horyzonty,
ul. Kazimierza Wielkiego 19a/21

OH KINO,
ul. Powstańców Śląskich 2-4

Kolejkowo,
ul. Powstańców Śląskich 95

MovieGate,
pl. Solny 10a

Muzeum Gry i Komputery Minionej Ery,
pl. Orłąt Lwowskich 20a

Park Trampolin JumpWorld Wrocław,
ul. Otmuchowska 15

War Zone / Wrocławski Laser Tag,
ul. Sztabowa 32

HQ FotoLab,
ul. J. Bajana 1/119

Restauracja Wrocławska,
ul. Szewska 59/60

„BlackBeard” – usługi fryzjerskie i barberskie,
ul. Tęczowa 57

Salon optyczny „Unique Boutique”,
ul. Legnicka 58

Miejska Dżungla,
ul. Otmuchowska 15

Hard Rock Cafe,
Rynek 25

7siekier – Axe Throwing Club,
ul. Tęczowa 25

Klockownia Arkady Wrocławskie,
ul. Powstańców Śląskich 2-4

Loopy's World,
ul. Czekoladowa 20

Planszóweczka.pl,

Vertigo Jazz Club & Restaurant,
ul. Oławska 13

Antykwariat im. Andrzeja Jaworskiego,
ul. Kuźnicza 43/45

TONY Szkoła Muzyczna Podstawy Dźwięków,
pl. Orłąt Lwowskich 20c

6 Hala Stulecia

7 pływalnia Orbital

8 Stadion Wrocław

9 WKS Śląsk Wrocław

Nasze osiedla

Stwórz kartkę na Boże Narodzenie

Uczestnicy warsztatów nauczą się od podstaw jak tworzyć kartki świąteczne. Pod okiem instruktorki dowiedzą się jak budować warstwy i kompozycje oraz jakich używać materiałów. W bezpłatnych zajęciach mogą wziąć udział zarówno dorośli, jak i dzieci. Warsztaty zaplanowano na 5.12 (godz. 11) w Centrum Aktywności Lokalnej przy ul. Suwalskiej 11 na Maślicach. Liczba miejsc jest ograniczona, obowiązują zapisy telefoniczne: 606 148 822 lub mejlowe: 13arts.pl@gmail.com.

Rozśpiewane Pielczyce

„Mijają pory roku – zatrzymaj chwilę”. To tytuł spektaklu muzycznego, który odbędzie się 4.12 o godz. 17 przy ul. Pielczyckiej 47 we Wrocławskim Klubie Anima. Piosenki będą związane z porami roku. Uniwersytet Trzeciego Wieku w spektaklu wykorzystał wiersze autorstwa członków sekcji haiku, w których starali się zatrzymać chwilę. Stąd wiersze japońskiej poezji haiku. Sekcja haiku w tym roku obchodzi 10-lecie swojej działalności. Wstęp wolny.

Rozmaitości dla ucha malucha

Centrum Kultury Zamek zaprasza na koncert mikołajkowy dla najmłodszych z elementami teorii uczenia się muzyki E.E. Gordona. Uczestnicy zostaną wprowadzeni w nastrój nadchodzącej zimy. W programie melodyczne i rytmiczne rozmaitości dla ucha malucha – śpiewanki w różnorodnych skalach, humorystyczne rymowanki, a także autorskie aranżacje znanych utworów muzyki klasycznej. Nie zabraknie dźwięków najbardziej wyczekiwanych o tej porze roku – dzwonek i stukotu kopyt... Czy to Mikołaj już jedzie? Koncert odbędzie się 5.12 o godz. 11. Bilety w cenie 15 zł kupimy przez stronę l.wroclaw.pl/koncert-mikolajkowy.

KOZANÓW

Tramwaj na Kozanów wróci w 2022 roku

Mieszkańcy Kozanowa i Maślic muszą jeszcze poczekać na powrót tramwajów linii 31 i 32. Zwiększył się zakres prac przy budowie nowego torowiska przez Popowice, dlatego zmienił się harmonogram realizowania tej inwestycji.

Tramwaj przez Popowice łączy mosty Mieszkańskie z ul. Milenijną. To przy tej ulicy niedawno rozpoczęła się przebudowa torowiska. Kolejnym etapem będą prace związane z budową rozjazdu umożliwiającego przejazd tramwaju w kierunku ul. Lotniczej, jak i wymiana rozjazdu w stronę ul. Legnickiej. Budowa rozjazdu na skrzyżowaniu ulic Lotniczej i Milenijnej jest niezwykle istotna dla układu komunikacyjnego i pozwoli tramwajom w organizacji ruchu m.in. na odciążenie ulicy Legnickiej.

– Zdecydowanie zwiększył się zakres prac kanalizacyjnych, które musimy wykonać przy wylocie torowiska na Kozanów, jak i w obrębie skrzyżowania ulic Milenijnej i Popowickiej. To bardzo skomplikowane zadanie. Potrzeba na nie czasu, a zajmują się tym wyspecjalizowane firmy, których jest niewiele w Europie

Robotnicy pracują nawet kiedy pada śnieg. Od 9 do 12 grudnia zaplanowano prace przy rurociągu

– tłumaczy Krzysztof Świercz z Wrocławskich Inwestycji. Prace przy rurociągu zaplanowano na 9-12.12. Od 13.12 możliwe będzie prowadzenie dalszych prac torowych i drogowych. Tramwaje powinny wrócić na Kozanów w pierwszym kwartale 2022 r.

Przypomnijmy, że nowa trasa tramwajowa przez Popowice łączy torowisko przy mostach Mieszkańskich z tym na ul. Milenijnej. Pobiegnie przez ulice: Dmowskiego, Długą, Starogroblową i Popowicką. Nowe torowisko będzie mieć blisko 4 km. Inwestycja obejmuje również stworzenie pełnej infra-

struktury, prawie 5,5 km przebudowanych dróg i 21 nowych przystanków. To jedna z największych inwestycji komunikacyjnych Wrocławia. Jest dofinansowana z Unii Europejskiej, a jej koszt to ponad 222 mln zł.

Piotr Bera

POPOWICE

Minijarmark ze świąteczną muzyką w tle

Ho! ho! ho! Święta coraz bliżej, czas więc na prezenty. Na targowisku przy skrzyżowaniu ulic Legnickiej z Niedźwiedzią ma powstać „Poppovice – Świąteczny Ryneček”. Organizatorzy zachęcają rzemieślników do wystawiania stoisk.

Na terenie Ryneczku Poppovice nie zabraknie magicznego nastroju. Z głośników będą wybrzmiewać świąteczne hity, a w powietrzu poczujemy zapach pierników i grzanego wina. Nastrój dopełnią lampki oświetlające jarmark.

Świąteczny Ryneček zostanie otwarty, kiedy wystawcy się zgłoszą i potrwą do świąt Bożego Narodzenia. – Zapraszamy do współpracy wszystkich tych, którzy są zainteresowani tworzeniem wspólnej przestrzeni Świątecznego Ryneczku na Popowicach. Stwórzmy kolejne miejsce na mapie Wrocławia, gdzie będzie można kupić wyroby lokalnych rzemieślników – zachęca Monika Bijas z biura Poppovice, które jest organizatorem wydarzenia.

Poszukiwani wystawcy:

- z rękodziełem, wyrobami własnymi (hand made), produktami autorskimi,
- z wyrobami spożywczymi (chleb, ser, wędzonki, ryby itd.),
- z artykułami świątecznymi, dekoracjami, zabawkami, choinkami i innymi produktami pasującymi do tematu świąt Bożego Narodzenia.

Jeśli chcesz mieć swoje stoisko na minijarmarku, skontaktuj się z organizatorami wydarzenia poprzez mejla: biuropoppovice@gmail.com lub telefonicznie: 726 901 477.

Paulina Czarnota

Odwiedź Dolny Śląsk

ŻMIGRÓD

Wrota do Doliny Baryczy z magicznym pałacem

Apartament księżniczki, japoński domek i najstarszy park w regionie – to oferuje Żmigród. A na wschód od miasta cel wypraw przyrodników, botaników i ornitologów ze wszystkich stron świata – Dolina Baryczy. Tu spotkać można bielika, perkoza, derkacza, kormorana i dziesiątki innych ptaków.

Park Krajobrazowy Dolina Baryczy i leżące na jego terenie rezerwy przyrody to jedno z największych i najważniejszych w Europie siedlisk ptaków wodnych i wodno-błotnych. Zajmuje ponad 87 tys. hektarów. Specjaliści szacują, że nad Baryczą, stawami Milickimi i pozostałymi mniejszymi akwenami rezyduje blisko 300 gatunków ptaków. Dolina Baryczy to także doskonałe miejsce dla botaników. W rezerwach można zobaczyć wyjątkowe lasy łąkowe, bagienne i grądy.

Ruiny pałacu

Żmigród warto odwiedzić dla tutejszego zespołu pałacowo-parkowego. Jego centralnym punktem są ruiny pałacu. Historia tego miejsca sięga XIII w., bo o stojącej tu budowli obronnej donoszą dokumenty z 1296 r. Pierwsza murowana warownia powstała w wieku XIV i należała m.in. do biskupów wrocławskich, książąt oleśnickich oraz miejscowych rycerzy.

W okresie wojny trzydziestoletniej obiekt został przebudowany na twierdzę. Zimą 1640 r. Żmigród nie poddał się oblegającym go Szwedom, którzy ustawili działa na zamrożonej Baryczy. Kiedy obrońcy wypuścili wodę z leżących wyżej stawów, lód na rzece pękł i armaty potonęły. Dopiero w latach 80. XVII w. nowi właściciele – rodzina von Hatzfeldt – zburzyli umocnienia i rozpoczęli w tym miejscu budowę barokowej rezydencji. W latach

MARCIN JAGIELLICH, UG STARE BOGACZOWICE

Stawy Milickie

1706–1708 pałac przebudowano po pożarze (1689), stracił wtedy elementy dawnych fortyfikacji.

Za kolejną modernizację budowli (w latach 1762–1765) odpowiadał Carl Langhans. Budowniczy Bramy Brandenburskiej dołączył do istniejącego budynku blisko 100-metrowe południowe skrzydło – utrzymany w klasycystycznym stylu pałac letni. To tu w 1813 r., w tzw. wielkiej sali, król pruski Fryderyk III Wilhelm, car Aleksander I i emisariusze Anglii i Austrii, uzgodnili plany decydującej rozgrywki przeciwko Napoleonowi Bonaparte.

Widok z lotu ptaka na zabytkowe ruiny pałacu, basztę z tarasem i otaczający je park

W drugiej połowie XIX w., kolejna modernizacja pałacu doprowadziła do jego powiększenia, a fasada zyskała neorenesansowy wystrój, który można podziwiać do dzisiaj. W styczniu 1945 r. rezydencja Hatzfeldtów została spalona przez żołnierzy radzieckich. W latach 2007–2008 przeprowadzono renowację fasady i zabezpieczono korpus główny pałacu, który jest teraz dostępny jako trwała ruina.

Taras widokowy w baszcie

Najstarszą zachowaną do dziś w całości budowlą zespołu pałacowo-parkowego jest wieża z 1560 r. Przez wieki basztę kilkakrotnie podwyższano. Do 1945 r. wieża pełniła funkcję archiwum, mieścił się tutaj jeden z najwięk-

szych na Śląsku prywatnych zbiorów dokumentów.

Dzisiaj na parterze działa punkt informacji turystycznej, na 1. piętrze znajduje się sala konferencyjna. Drugie piętro zajmuje tzw. sala rycerska z miejscem na wystawy i kameralne koncerty. Nad nią urządzono apartament hotelowy, natomiast na samej górze mieści się taras widokowy. Ruiny zamku otacza 15-hektarowy park, założony na przełomie XVIII i XIX w. Warto zwrócić uwagę na dwa pomniki przyrody: dąb szypułkowy i stary okaz cisa. Na terenie parku jest też zabytkowy żelazny maszt na chorągwie z drugiej połowy XIX w., a w południowej jego części – dawna oranżeria zbudowana

przez Carla Langhansa z II poł. XVIII w. Dzisiaj w parku zobaczymy tzw. trejaż, który symbolizuje nieistniejące już skrzydło pałacowe, wyspę z dwoma mostkami i placem wypoczynkowym z miejscem na ognisko, grillem, pergolą oraz domkiem japońskim.

Jak dojechać?

Samochodem: wyjazd z Wrocławia w kierunku Leszna, Poznania drogą szybkiego ruchu S5. Odległość 48 km, czas przejazdu 40 minut. Pociągiem: wyjazd z dworca Wrocław Główny w kierunku Leszna, Poznania. Odległość 47 km, czas przejazdu 35–44 minuty.

Redakcja

”

Robert Lewandowski, burmistrz gminy Żmigród

„Żmigród to gmina od A do Z” – tak brzmi jedno z naszych hasel

promocyjnych i myślę, że na niemal każdą literę alfabetu potrafiłbym wymienić miejsce bliskie mojemu sercu w Żmigrodzie. Wśród ulubionych są zdecydowanie: zespół pałacowo-parkowy i rynek. To urokliwy kompleks ponad 5 ha parku ze ścieżkami, ławeczkami, stawami i placem zabaw, wypożyczalnią kajaków, a także pięknymi XIV-wiecznymi ruinami i zabyt-

kową basztą. To miejsce, w którym często spotykamy się z różnego rodzaju wydarzeniami – zarówno sportowych, jak i lokalnych festiwalach, festynach. To też obowiązkowy punkt na mapie naszej gminy, który musi odwiedzić każdy turysta i wcale nie dziwię się, że zarówno mieszkańcy, jak i nasi goście wracają tu tak chętnie. Kompleks zachwyca o każdej porze roku.

Nie sposób mówić też o Żmigrodzie bez wspomnienia rynku – serca miasta, które wypiękniło i zmieniło się w jedno z najbardziej reprezentacyjnych miejsc naszej gminy. W 2017 r. odbył się remont, który przywrócił rynkowi blask i uporządkował to miejsce. Na płytę wrócił pręgierz, który był w Żmigrodzie jeszcze przed wojną, odnowiony został pomnik

Matki Bożej przywieziony przez siostry zakonne z Czortkowa na Kresach w 1947 r. Pojawiły się elementy małej architektury, takie jak ławeczki czy pięknie podświetlona fontanna. Z ogromną przyjemnością przechodzę przez rynek i spoglądam na jego płytę z okien urzędu. To piękne miejsce, które z pewnością warto odwiedzić.

Dla mieszkańca

Nawet jeśli jesteś sam, nie musisz być samotny

Izolacja, kwarantanna, lockdown te słowa, niestety, weszły już na stałe do naszego słownika. Przez pandemię musimy ograniczać kontakty z rodziną, kolegami ze szkoły i pracy. Ostatnie dwa lata to dla wielu nie tylko lęk o zdrowie i życie bliskich z powodu koronawirusa, ale i walka z inną chorobą XXI wieku – osamotnieniem.

– Ludzi samotnych jest coraz więcej i dotyczy to wszystkich grup wiekowych, począwszy od wczesnych lat dziecięcych. Samotność nie jest przypisana jedynie do starości – mówi dr Maria Grygier-Frąckiewicz, wrocławska psycholog. Pandemia dodatkowo pogłębiła problem, bo pierwszym zaleceniem lekarzy w walce z COVID-19 jest ograniczenie kontaktów.

Nie tylko seniorzy

Według „Raportu o samotności po pierwszym roku pandemii 2021”, który przygotowała Szlachetna Paczka, co trzeci Polak powyżej 75. r.ż. mieszka sam. Seniorzy cierpią z powodu izolacji najbardziej, bo do braku kontaktu z ludźmi dochodzi obawa o zdrowie i samotną śmierć w domu czy w szpitalu.

Ale młodsze pokolenia także mają swoje obawy. Dzieci są odcięte od rówieśników i przytłoczone samodzielną nauką podczas lekcji zdalnych. Ich rodzice żyją natomiast w poczuciu niepewności jutra, bojąc się utraty zdrowia lub pracy.

Samotność a osamotnienie

Arystoteles się nie mylił: człowiek to istota społeczna. Życie w odosobnieniu, w ciągłym poczuciu zagrożenia powoduje u wielu osób wręcz fizyczne cierpienie. I jeśli obserwujesz u siebie bądź u bliskiej osoby drażliwość, niepokój, zaburzenia uwagi i pamięci,

zmęczenie, bóle głowy czy ucisk w klatce piersiowej, poszukaj pomocy.

W psychologii wyróżnia się dwa stany: samotności i osamotnienia. – Samotność to fakt bycia samym bądź życia w izolacji od innych osób, bez bliskich, rodziny, przyjaciół czy znajomych. Z kolei osamotnienie to stan odczuwania braku bliskiej osoby lub braku towarzystwa połączony z poczuciem opuszczenia – wyjaśnia prof. Adam A. Zych, psycholog i pedagog z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu. – Osamotnienie jest stanem emocjonalnym. Jest wyrazem rozbieżności między poziomem kontaktów, jakich człowiek pragnie, a liczbą rzeczywistych kontaktów – dodaje.

O 15 papierosów dziennie

W ostatnim roku co czwarty Polak odczuł pogorszenie nastroju, jedna na cztery osoby – spadek energii, a 17 proc. z nas cierpi na bezsenność (wg raportu Szlachetnej Paczki). Badania amerykańskich naukowców wskazują, że samotność może skrócić życie tak jak palenie 15 papierosów dziennie. Długa izolacja zmienia pracę organizmu – osłabia jego odporność i nasila występowanie stanów zapalnych. Od kilku lat psychologowie proponują wpisanie samotności do międzynarodowej klasyfikacji chorób i zaburzeń psychicznych.

1. Spotkaj się online

2. Poradź się lekarza

3. Podejmij terapię

Gdzie szukać wsparcia?

Nie zastanawiaj się długo – najważniejsze jest to, co czujesz. Jeśli w twoim życiu jest za mało innych ludzi, działaj lub poproś o pomoc.

1. Sprawdź, jak możesz mimo pandemii nawiązać relacje z innymi osobami, poszukaj akcji i spotkań online, wykorzystaj wyjścia na tyle, na ile to możliwe.
2. Jeśli twój stan emocjonalny uniemożliwia ci samodzielne działanie, zgłoś się do swojego lekarza rodzinnego – może zlecić badania, zadbać o wzmocnienie fizyczne lub skierować do specjalisty.
3. W razie konieczności podejmij terapię; pamiętaj, że o osamotnieniu decyduje często nasze złe nastawienie do innych i lęk przed kontaktami.

We Wrocławiu kampanie i programy miejskie przeciwdziałające samotności prowadzą: Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego, NGO-sy, Wydział Zdrowia UMW i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W okresie przedświątecznym prowadzona jest również kampania „Poświętuj komuś święta”, zachęcająca do podzielenia się posiłkiem, upominkiem i czasem z każdym, kto tego potrzebuje.

Ludzi samotnych jest coraz więcej i dotyczy to wszystkich grup wiekowych, począwszy od wczesnych lat dziecięcych.

Jednym z takich działań jest telefon WCRS-u „Nie bądź sam”. Pod numerem 888 999 372 od poniedziałku do piątku w godz. 9-15 seniorzy mogą porozmawiać z wolontariuszami. WCRS organizuje także zajęcia online – spotkania, podcasty – nie tylko dla seniorów, ale też rodzinne i międzypokoleniowe.

Instytucje i organizacje pozarządowe również udzielają wsparcia osobom samotnym. Wolontariusze robią zakupy, wyprowadzają psy i pomagają w podstawowych potrzebach. Jedną z takich organizacji jest Stowarzyszenie mali bracia Ubogich. – W ramach działalności, staramy się zapewnić osamotnionym seniorom wolontariuszy towarzyszących, którzy regularnie ich odwiedzają, dając poczucie, że ktoś o nich pamięta i nawiązując międzypokoleniowe przyjaźnie – opowiada Marta Łopatniuk, koordynator wolontariatu stowarzyszenia.

prof. dr hab. Joanna Rymaszewska

Bywamy samotni, bo opuszczają nas bliscy. Czasem czujemy się samotni w tłumie, wśród ludzi, gdy nie nawiążemy bliższych

relacji społecznych. Samotność mogą i odczuwają często osoby, które dotyka ciężka lub przewlekła choroba somatyczna, ale także wówczas, gdy rozwijają się zaburzenia psychiczne. Bywa że objawy choroby powodują stygmatyzację, bardzo bolesną dla osoby jej doświadczającej. Otoczenie bywa nietolerancyjne, podchodzące bez zrozumienia dla ograniczeń lub odmienności zachowań osoby chorującej. Poczucie samotności

jest przemijające, a przez to mniej dotkliwe, gdy mamy różnorokie zainteresowania i alternatywy. Jeśli możemy sięgać po zasoby własne (np. pasje, hobby, aktywności dające przyjemność) lub zasoby i wsparcie, które mamy w osobach wokół nas. Tolerancyjne, przyjazne chorem społeczeństwo ułatwia funkcjonowanie każdemu i uwalnia od poczucia samotności. Mówimy o zdrowiu społecznym (Social Health), które jest równie

ważne, jak inne czynniki promujące zdrowie człowieka (zdrowe powietrze, zdrowa dieta, sprawne działające opieka społeczna i ochrona zdrowia itd). Miasto Wrocław, stwarzając przyjazne mieszkańcom miejsca i przestrzenie wspólne, aranżując umiejętnie okazje dla spotkań wrocławian o różnych potrzebach, wzmacnia zdrowie społeczne i zapobiega zjawisku samotności.

NGO-sy prowadzą także pogotowie mediacyjne, Centra Aktywności Lokalnej i Kluby Seniora. Wydział Zdrowia UMW realizuje natomiast programy wsparcia dla osób z depresją, zespołami otępiennymi, zaburzeniami psychogeriatrycznymi oraz ich rodzin i opiekunów. MOPS z kolei aktywizuje osoby samotne społecznie i organizuje wymiany rzeczy, aby zintegrować mieszkańców Wrocławia.

My wrocławianie

Nie musi, ale pomaga - i już. Kto? Ona/on. Wolontariusz

Bo lubią wywoływać uśmiech na czyjejs twarży. Zobaczyć radość i wdzięczność w czyichś oczach. Poobserwować, jak ktoś rozwija się, pokonując trudności. W piątek 5 grudnia świat świętuje Międzynarodowy Dzień Wolontariusza.

Piotr Horbatowski, informatyk-programista, wolontariusz w Stowarzyszeniu Pomocy ISKIERKA we Wrocławiu o pomaganiu innym zaczął myśleć jakieś 12 lat temu, jeszcze na studiach. – Ale wtedy miałem raczej romantyczną, a nie realistyczną wizję tego zajęcia – uśmiecha się trzydziestoparolatek. Ze swoją ówczesną dziewczyną miał pomysł pojechać do Nepalu i pomagać tamtejszym nauczycielom w prowadzeniu lekcji w szkole. – Ale doszliśmy do wniosku, że pomagać możemy zacząć na miejscu i to – jak widzę z perspektywy czasu – była słuszna decyzja.

Matma, chomik i Minecraft

Najpierw pomagał w odrabianiu lekcji z matematyki i chemii dzieciom klientów MOPS-u u nich w domach. – Zrozumiałem wtedy, że to może być całkiem trudna operacja, gdy dzieli się pokój z trójką młodszego rodzeństwa, a rodzice są zajęci domowymi sprawami w kuchni – opowiada. Wizyta gościa w domu to przecież spore wydarzenie. Każdy chce pokazać swoją ulubioną zabawkę, opowiedzieć, jak będzie wyglądał obiecany przez tatę chomik. Działał też jako wolontariusz raz w tygodniu w fundacji Jana Piontka

WeżPomóż.pl przy pakowaniu paczek żywności

wych i wydawaniu ich potrzebującym na Szczepinie. Z Wrocławskiego Wolontariatu IT pamięta starszą panią, która chciała poznać Facebook, żeby móc komunikować się z rodziną.

Od 5 lat jest w Stowarzyszeniu Pomocy ISKIERKA. W ciągu tygodnia poświęca 4-5 godzin jednego dnia na pracę w świetlicy środowiskowej przy ul. Kraszewskiego. – Wtedy kończę pracę wcześniej, ale odrabiam to, zostając innego dnia dłużej – wyjaśnia.

W świetlicy dzieci są w różnych grupach wiekowych: 7-10, 10-13, 14-16. Pomaga im w odrabianiu lekcji. Marudzą, jak to dzieci, że za chwilę, że to już wszystko, co zadane, ale opiekunowie świetlicy dobrze wiedzą, jak nad taką niemocą zapanować. Chwila zabawy na skupienie i koncentracja się pojawia. Jak za długo – to krótka przerwa. Po odrabianiu lekcji Piotr gra z dziećmi w planszówki, układa z nimi z klocków budowle i samochody, pokazuje, jak zmienić skórę w Minecraftcie.

Uważa, że wolontariat zapewnia mu samorozwój. – Poznaję ludzi i ich spojrzenie na świat czasem zupełnie inne niż w mojej rodzinie, kolegów z pracy czy znajomych – tłumaczy. A poczucie, że komuś się pomogło wydosłać z takiego kłopotu, jak

n p .

ARCH. DOROTY KUSZYŃSKIEJ I PIOTRA HORBATOWSKIEGO

Dorota Kuszyńska, koordynator wolontariatu w Stowarzyszeniu Adventure Realms we Wrocławiu

nieuporządkowa wiedza z chemii, z powodu której groziło zimowanie w tej samej klasie, bezcenne. – Myślę czasem o zagranicznym wolontariacie – przyznaje Piotr. – Ale w modelu takim, jak teraz: pracuję zawodowo i poświęcam kilka godzin dla innych. Zamiast Azji wybiorę raczej Amerykę Południową, żeby podszlifować hiszpański, którego się uczę.

Człowiek jak kwiat

Zdaniem Doroty Kuszyńskiej (z wykształcenia polonistka i pedagog), koordynator projektów we wrocławskim Stowarzyszeniu Adventure Realms, wolontariusz powinien czuć satysfakcję z tego, co robi. Nie może być męczennikiem, bo straci pozytywną energię.

Ona na początku przez 2,5 roku uczyła ortografii kilkuletniego Przemka w Akademii Przyszłości – programie realizowanym przez Stowarzyszenie Wiosna z Krakowa z myślą o dzieciach, które w sobie nie wierzą. Stowarzyszenie Adventure Realms otacza opieką młodszych i starszych podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Twierdzi, że jak się w człowieku uwierzy, poświęci mu uwagę, to z jakiego poziomu by nie zaczął, zawsze się rozwinie. – Dosłownie jak kwiat – śmieje się Dorota. Ona uwielbia oglądać tę przemianę. – Nie wolno zakładać, że zrobimy z dzieckiem jakiś wynik. To nie o to chodzi. Może ono przede wszystkim być –

dzie chciało rozmawiać. Podzielić się swoim postrzeganiem świata. Zawsze należy dostosować tempo pracy do tempa dziecka. Różnie bywa. Czasem sukcesem jest wydobycie się z pał i trója na koniec roku. A prawdziwy sukces to pokazanie mu, że ma w sobie moc sprawstwa i panowania nad rzeczywistością – tłumaczy.

Jej zdaniem pomagać trzeba z głową. Dlatego kandydat na wolontariusza powinien odpowiedzieć sobie na pytania: jak lubi spędzać czas, jakie otoczenie na niego dobrze wpływa. Ktoś może woleć pomagać zwierzętom, bo lubi je obserwować, kogoś cieszy radośny dziecięcy harmider i ciekawość jest postrzegania świata oczami dziecka. A ktoś lepiej czuje się w ciszy i lubi posłuchać ciekawych opowieści seniorów. – Warto komuś poświęcić chwilę i sprawić radość, bo może zapamięta to na zawsze – uważa.

Anna Aleksandrowicz

Piotr Horbatowski, wolontariusz Stowarzyszenia Pomocy ISKIERKA

Wolontariuszki i Wolontariusze, z okazji Waszego święta życzymy Wam przede wszystkim zdrowia, poczucia spełnienia i sensu.

Bądźcie wytrwali, cieszcie się tym, co robicie.

Czerpcie z wolontariatu ile się da, dbajcie o siebie i innych.

Zespół ds. wolontariatu Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego

Unia Metropolii Polskich

Najpiękniejsze jarmarki bożonarodzeniowe w Polsce

Budki ze świątecznymi wyrobami, stragany z rękodziełem i żywnością. Do tego Parady Elfów, wspólne kolędowanie, regionalne potrawy i napoje rozgrzewające nawet w najbardziej mroźny dzień. Jarmarki bożonarodzeniowe stały się wizytówką miast należących do Unii Metropolii Polskich.

baczyć kino plenerowe dla dzieci i zaśpiewać wspólnie kolędy.

Świąteczne cuda

Jubileuszowy, 10. Jarmark Świąteczny przed Ratuszem organizowany jest w Białymstoku. Głównym celem tego kiermaszu jest promocja lokalnych produktów i kultury, ale także przypomnienie o zachowaniu dziedzictwa kulturowego z każdego zakątka kraju. Dlatego tutaj sprzedawcy oferują wianki, korale, kamienne ikony, dewocjonalia, a nawet produkty rodzem z Syberii.

W podobny sposób funkcjonuje Świąteczny Jarmark Tradycji na Rynku Starego Miasta w Lublinie. Oprócz karuzeli i młyńskiego koła, powodzeniem cieszą się regionalna sztuka użytkowa i potrawy. W tym roku kiermasz w Lublinie zostanie zorganizowany podczas trzech weekendów poprzedzających Boże Narodzenie (3-5.12, 10-12.12 i 17-23.12). Ostatni weekend na lublińskim kiermaszu potrwa dłużej ze względu na Wielkie Świąteczne Kupowanie.

W Bydgoszczy ponad 70 kramów ozdobi most Staromiejski, pl. Teatralny i Stary Rynek. W Szczecinie kolędy można usłyszeć na pl. Lotników, pl. Adamowicza i al. Kwiatowej. Jarmark po raz pierwszy ma gościć na Deptaku Bogusława.

A co oferuje Łódź? Tutaj jarmark zawitał na ul. Piotrkowską razem z chlebami na zakwasie, serami z Podhala i egzotycznymi produktami, np. baklawą czy chałwą.

Jarmark w stolicy kraju kojarzy się z rozświetlonym lodowiskiem na Starym Rynku, gdzie można ślizgać się przy świątecznych piosenkach.

Piotr Bera

Katowice: bajkowe domki z figurkami i pociąg zabierający dzieci w zimową krainę baśni, a także kramy z pierogami i z grzańcem

Zdaniem amerykańskiego serwisu The Huffington Post wrocławski Jarmark Bożonarodzeniowy to jeden z kilkunastu najbardziej klimatycznych świątecznych kiermaszy w Europie. Według irlandzkiego Irish Independent, w 2018 r. najlepszy jarmark na Starym Kontynencie był w Krakowie, gdzie wielką popularnością cieszy się Małopolski Korowód Kolędniczy. W Warszawie przyciąga klimat Barbakanu Starego Miasta, a w Poznaniu furorę robi Międzynarodowy Festiwal Rzeźby Lodowej. Kiermasz ze stolicy Wielkopolski znalazł się na trzecim miejscu najciekawszych jarmarków świątecznych 2021 r. według European Best Destinations – istniejącego od kilkunastu lat portalu internetowego promującego turystykę.

– Poznań zabierze cię do magicznej zimowej krainy lodu, płatków śniegu i świątecznych atrakcji – zachwalają redaktorzy serwisu. Tutaj można spacerować wśród drewnianych kramów lub podziwiać panoramę miasta z diabelskiego młyna. Bez względu na rankingi jarmarki bożonarodzeniowe po prostu

trzeba odwiedzić. Zwłaszcza po przerwie spowodowanej pandemią COVID-19.

Gdańsk, Wrocław i Rzeszów

Jarmarczne kramy i związane z nimi zapachy grzańca i potraw z całego świata pojawiają się w reprezentacyjnych miejscach miast po roku przerwy.

– Grudzień to w Gdańsku piękna tradycja jarmarków świątecz-

nych, które niezmiennie organizujemy od 25 lat. W tym roku w zmienionej formule, bo musimy się dostosować do obecnej sytuacji pandemicznej. Chcemy jednak utrzymać przedświąteczny klimat, więc tradycyjny handel z Targu Węglowego przenosimy do internetu, a świąteczne dekoracje i iluminacje będą cieśzyły oko w różnych miejscach Gdańska – mówiła przed rokiem prezydent Gdańska Aleksandra Dulciewicz. Teraz na Pomorzu turyści i mieszkańcy znów mogą

wsiąść do karuzeli na Targu Węglowym. Dochód z niej przeznaczony jest na cele charytatywne. Do tego wirtualny lot saniami. Według danych miasta, 86 proc. respondentów przyjeżdża do Gdańska specjalnie na jarmark. Połowa odwiedza świąteczne kramy każdego roku. Wśród nich są goście z Niemiec, Wielkiej Brytanii czy Skandynawii, którzy razem z wieloma innymi turystami wypili łącznie ponad 130 tys. kubków grzańca.

– Rozświetlmy miasto po to, żeby wlać nadzieję w serca, bo taka jest idea Bożego Narodzenia – tłumaczy Dulciewicz.

Rozświetlony jest również Wrocław, gdzie zazwyczaj można uczestniczyć w Paradzie Elfów i zobaczyć zaprzęg Świętego Mikołaja i Rudolfa. Na kilka tygodni Rynek zamienił się w świąteczne miasteczko, które pozostanie otwarte do nocy sylwestrowej.

Niezwykłe Świąteczne Miasteczko można odkryć w Rzeszowie. Na tamtejszym rynku poza straganami z łakociami można zo-

Kraków: popularnością cieszy się Małopolski Korowód Kolędniczy

Unia Metropolii Polskich

Wyjdź z domu, poczuj magię, nastrój się na święta

Muzyka na żywo, budki z pracami rzemieślników na moście Staromiejskim, młyńskie koło, z którego można podziwiać panoramę miasta – prezydent Bydgoszczy Rafał Bruski, zasiadający w radzie Unii Metropolii Polskich, w rozmowie z Piotrem Berą zaprasza na Bydgoski Jarmark Świąteczny.

WWW.BYDGOSZCZ.PL (2)

Rafał Bruski – absolwent Wyższej Szkoły Morskiej w Gdyni i Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Polityk i samorządowiec, od 2010 roku prezydent Bydgoszczy

Już niedługo Boże Narodzenie, a to oznacza, że także w Bydgoszczy pojawił się już jarmark bożonarodzeniowy.

Bydgoski Jarmark Świąteczny – mimo że nie ma długiej tradycji – bardzo szybko zyskał dobrą sławę – wśród tysięcy odwiedzających są nie tylko mieszkańcy całego województwa, ale także goście z innych części Polski, a wśród 70 wystawców mamy także partnerów z Holandii, Niemiec i Francji.

Skąd taka popularność jarmarku?

Od początku przyświecała nam idea wykorzystania naszego naturalnego waloru, jakim jest położenie centrum miasta nad rzeką i stworzenia jedynej w Polsce jarmarku na moście. Po trzech latach jarmark rozrósł się i obejmuje większy teren, ale nadal część stoisk handlowych i świątecznych dekoracji zlokalizowanych jest na moście Staromiejskim. Dokładamy też wszelkich starań, aby poziom estetyczny naszego jarmarku i jego spójność wizualna

były wysokie, nie dopuszczamy kramów w namiotach czy food-trucków. U nas króluje drewno i ozdoby z naturalnych materiałów. Przykładamy dużą wagę do doboru wystawców i wspieramy lokalnych rękodzielników i przedsiębiorców. Co roku jedno ze stoisk jest bezpłatnie udostępniane organizacjom społecznym, które dzięki różnym charytatywnym aktywnościom zbierają fundusze na swoje statutowe działania.

Cechą wyróżniającą nasz jarmark z pewnością jest świąteczna scena i codzienne występy na żywo, które tworzą niepowtarzalny klimat. W tym roku zaplanowanych jest ponad 130 godzin muzyki w wykonaniu lokalnych artystów, studentów bydgoskich uczelni muzycznych czy uczestników muzycznych programów telewizyjnych.

Na jakie atrakcje mogą liczyć turyści i mieszkańcy?

Nasz jarmark to nie tylko występy artystyczne na scenie, szeroki asortyment świątecz-

nych produktów i regionalnych przysmaków, ale także zimowe wesołe miasteczko z ciuchcią dla dzieci i polarnym rollercoastrem, pałacem luster, karuzelą wenecką w stylu retro i ponad 30-metrowym młyńskim kołem. Można z niego podziwiać Bydgoszcz z niecodziennej perspektywy. Do tego, w poszczególne dni będzie można spotkać Świętego Mikołaja, katarzyniarza czy szczudlarzy.

➤ Miasto, jako organizator, może zapewnić infrastrukturę, wystawcy ciekawą ofertę i inne atrakcje, ale prawdziwy świąteczny klimat tworzą zadowoleni mieszkańcy i przyjezdni.

Świąteczne kiermasze to szansa dla lokalnych artystów i twórców. Mogą tu zaprezentować swoje wyroby.

Przykładamy dużą wagę do doboru wystawców. Stawiamy na

różnorodność oferty i silny akcent regionalny. Unikamy tandety. Do współpracy zapraszamy w dużej mierze lokalnych producentów żywności oraz rękodzielników. Na jarmarku można kupić niepowtarzalne dekoracje świąteczne, naturalne kosmetyki, ręcznie robioną biżuterię i ozdoby, pierniki, oscypki prosto z Zakopanego, ale także tradycyjny bigos i pierogi. W tym roku częścią jarmarku są także bydgoscy restauratorzy ze Starego Rynku, którzy przygotowali specjalne świąteczne oferty.

Czy są ograniczenia związane z pandemią COVID-19?

W zeszłym roku z powodu pandemii zmuszeni byliśmy jarmark odwołać. Chcąc pomóc wystawcom, przenieśliśmy go do internetu, tworząc Wirtualny Bydgoski Jarmark Świąteczny. Na naszej stronie prezentowaliśmy ofertę każdego z wystawców wraz z informacjami, gdzie i w jaki sposób można skorzystać z ich usług.

W tym roku dla komfortu i bezpieczeństwa odwiedzających po-

większyliśmy obszar, na którym jest kiermasz i wydłużyliśmy czas jego trwania – do 33 dni. Tak, aby unikać nadmiernych skupisk i umożliwić odwiedzającym zachowanie dystansu społecznego. Dodatkowo zwiększyliśmy odstępy pomiędzy poszczególnymi stoiskami. Prosimy także gości o noszenie maseczek, mimo że na otwartej przestrzeni nie ma obecnie takiego obowiązku.

Gdyby mógł pan opisać swój wymarzony jarmark, jak by on wyglądał?

Każde tego typu wydarzenie tak naprawdę tworzą ludzie. Miasto, jako organizator, może zapewnić infrastrukturę, wystawcy ciekawą ofertę i inne atrakcje, ale prawdziwy świąteczny klimat tworzą zadowoleni mieszkańcy i przyjezdni – zarówno ci najmłodsi, jak i seniorzy. Wymarzony jarmark to jarmark szczęśliwych ludzi. I właśnie taki staramy się tworzyć w Bydgoszczy. Przyjedźcie, sprawdźcie – serdecznie zapraszamy.

Rozmawiał Piotr Bera

Wrocławskie pokolenia

Trzy tysiące paczek dla najuboższych i bezdomnych

Tysiąc paczek dla bezdomnych i drugi tysiąc dla najuboższych przygotowuje wrocławska Caritas na święta. Do ich pakowania i wydawania potrzeba wolontariuszy. Posiłki wigilijne robi też Czasoprzestrzeń – 24 grudnia od godz. 10 będą rozdawane potrzebującym w zajezdni przy ul. Tramwajowej 1-3.

– W tym roku zrobimy kilka tysięcy różnych paczek dla najuboższych mieszkańców Wrocławia – informuje Paweł Trawka, rzecznik prasowy Caritas Wrocław.

Paczki przygotowywane przez Caritas trafią do Terenowych Zespołów Pracy Socjalnej prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) i innych organizacji społecznych, które będą przekazywać je potrzebującym. Dwieście z nich otrzyma Centrum Czasoprzestrzeń z Zajezdni Dąbie, które w ramach Wigilii Pełnej Ciepła przygotowuje również 500 potraw wigilijnych. Ponadto wrocławska Caritas organizuje po raz kolejny, wspólnie z Urzędem Miejskim Wrocławia, 1000 paczek dla osób w kryzysie bezdomności.

Dwa rodzaje prezentów

– W paczkach przeznaczonych dla ubogich seniorów będzie mąka, kasza, ryż, olej, czyli produkty potrzebne osobom, które mogą z nich coś ugotować lub upiec ciasto – mówi Michał Brzezicki, koordynator z Caritas Wrocław.

W drugiej partii znajdą się najpotrzebniejsze rzeczy dla osób w kryzysie bezdomności. Chodzi o produkty gotowe bezpośrednio do spożycia, takie jak pierogi, krokiety, parówki, konserwy, słodczyce czy bochenek chleba.

Przybywa potrzebujących

W tym roku wrocławska Caritas przygotowuje więcej paczek dla osób w kryzysie bezdomności. Będzie ich 1000 – w ubiegłym było 700. – Widzimy, że osób bardzo ubogich przybywa – mówi Paweł Trawka. – Szczególnie widać to w naszych jadłodajniach, gdzie wydajemy dużo więcej posiłków w stosunku do tego, co było przed pandemią. Osób potrzebujących najprostszej pomocy, czyli gorącego talerza zupy i kilku kromek chleba, jest wciąż mnóstwo, dlatego te 1000 paczek rozdamy momentalnie.

Jak otrzymać paczkę?

Paczki przygotowane dla bezdomnych będą wydawane tuż przed Bożym Narodzeniem na Ostrowie Tumskim tylko osobom, które będą miały specjalne zaproszenie. Takie zaproszenia potrzebujący

Tak jak w ubiegłym roku teraz także do pakowania paczek Caritas potrzebuje wielu wolontariuszy

dostaną w placówce, w której korzystają z pomocy. Część paczek, które mają trafić do seniorów i kombatanów, będzie dystrybuowana do nich bezpośrednio, m.in. za pomocą MOPS, który ma dokładne informacje, kto ich potrzebuje. Czasoprzestrzeń rozda posiłki wigilijne chętnym, którzy

zgłoszą się 24.12 o godz. 10 do zajezdni na ul. Tramwajowej 1-3.

Przyjdź na wolontariat

Do pakowania i wydawania paczek potrzebni są wolontariusze. Chętni mogą zgłosić się do Roberta Jadwiszczaka, koor-

dynatora wolontariatu, telefonicznie 662 217 292 lub mejlowo: rjadwiszczak@wroclaw.caritas.pl. Wolontariusze będą potrzebni 14 i 22.12 do pakowania paczek oraz 23.12 do ich wydawania.

Michał Kurowicki

Ulga dla twojego portfela i kręgosłupa wprost z kranu

MPWiK zachęca seniorów do dbania o własne zdrowie i finanse

Czy chcesz oszczędzić ponad 1000 zł rocznie? Możesz to zrobić, wybierając wrocławską kranówkę. Kręgosłup także ci podziękuje, gdy nie będziesz dźwigać ze sklepu butelek z wodą.

MPWiK od lat zachęca wrocławian do picia wody z kranu. Tym razem troszcząc się o grupę najbardziej narażoną na niedobór wody w organizmie, kieruje kampanię #PijKranówkę do seniorów.

Kranówka pełna zdrowia

Dorosły człowiek powinien wypijać około 2 l płynu codziennie. Wraz z upływem lat odczucie pragnienia zmniejsza się, co może doprowadzić do odwodnienia organizmu. Bez znaczenia jest tutaj pora roku, ponieważ zarówno podczas upałów, jak i mrozu organizm potrzebuje wody. Woda od MPWiK spełnia normy Ministra Zdrowia, Pań-

stwowej Inspekcji Sanitarnej oraz wytyczne Komisji Europejskiej i WHO. W jednym litrze wrocławskiej kranówki znajduje się średnio: 77 mg wapnia, 13 mg magnezu, 6,45 mg potasu 32,6 mg sodu. To niezbędne dla naszego zdrowia składniki mineralne.

Portfel pełen pieniędzy

– Woda dostarczana przez wrocławskie MPWiK jest bezpieczna, zdrowa i przede wszystkim tańsza od tej butelkowanej – 1 litr kranówki kosztuje mniej niż 1 grosz. Wybierając kranówkę zamiast wody ze sklepu, można sporo zaoszczędzić. W skali roku to ponad 1000 zł – wyja-

śnia Marcin Garcarz, wiceprezes MPWiK Wrocław.

Partnerami akcji są Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego i Dolnośląskie Centrum Filmowe, instytucje szczególnie dbające o najstarszych mieszkańców miasta. Dodatkowo Hydropolis przygotowało warsztaty dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Aby przybliżyć zalety kranówki, MPWiK przygotowało także dwa filmy, w których główne role grają właśnie seniorzy wybierający wodę z kranu. Na stronie www.pijkranowke.pl można znaleźć więcej informacji o wrocławskiej kranówce.

Redakcja

Zabytkowe szopki w Pałacu Królewskim

To już kolejny rok, kiedy przed Bożym Narodzeniem Muzeum Miejskie Wrocławia w Pałacu Królewskim zaprasza na wystawę zabytkowych śląskich szopek bożonarodzeniowych.

Wystawa jest spełnieniem życzenia wybitnego tancerza i choreografa Henryka Tomaszewskiego, twórcy Wrocławskiego Teatru Pantomimy, który przez lata kolekcjonował bezcenne szopki. Teraz mamy niepowtarzalną okazję, aby je podziwiać.

Kolorowe, ruchome, z postaciami

Tradycja wykonywania szopek na Śląsku sięga II połowy XVI w. Najpierw pojawiły się w kościołach i rezydencjach magnackich, później w domach mieszczan. Bardzo popularne stały się szopki skrzynkowe zwane też szafkowymi. Oprócz Świętej Rodziny i orszaku Trzech Króli w szopkach skrzynkowych umieszczano postacie samych mieszczan w charakterystycznych dla nich strojach. Coraz więcej miejsca zajmowały też figury przedsta-

Szopka z kolekcji choreografa Henryka Tomaszewskiego i tancerza-mima Stefana Kaysera

wiające różne grupy społeczne i zawody. Towarzystwo im także postacie charakterystyczne dla Śląska, mnisi z zakonu cystersów, duch Karkonoszy – Liczyrzepa, a także panoramy Karkonoszy, dolnośląskich miast i wsi.

Dawni mieszkańcy regionu wspominali, że szopki były kolorowe, ruchome, z zabawkowymi figurkami. Tradycja śląskich szopek zanikła po 1945 r.

i ocalało ich niewiele, dlatego są szczególnie cenne i pieczołowicie przechowywane przez właścicieli.

Imponująca kolekcja

Na wystawie w Muzeum Miejskim Wrocławia prezentowanych jest kilkadziesiąt szopek, sporo część z kolekcji przekazanej muzeum przez Henryka Tomaszewskiego, ale są też ekspona-

ty z Domu Śląskiego koło Bonn w Niemczech (m.in. szopka z XIX w. kupiona przez członka rodziny, która wyemigrowała do USA). Nie zabraknie też szopek krakowskich.

Wystawa startuje 2 grudnia i potrwa do 27 lutego 2022 roku. Wstęp kosztuje 15 zł (bilet normalny) bądź 10 zł (bilet ulgowy).

Redakcja

Swingowa potańcówka

Ożywione rozmowy, szalone pąsy i wspólne zanurzenie się w swingowym klimacie – Stowarzyszenie Lindy Szau zaprasza na kolejną potańcówkę do Klubokawiarni Ceregiele 2.0. Najbliższa odbędzie się 8.12. Start o godz. 20.30. Organizatorzy zapraszają nie tylko osoby, które tańczą swinga, ale też tych, którzy jeszcze go nie poznali. Tym, co dopiero rozpoczynają lub chcą sprawdzić się w rytmie swingowym, pomogą tancerze, pokazując podstawowe kroki. Wstęp jest bezpłatny.

Magiczny koncert w Odra Centrum

Vertigo i Odra Centrum zapraszają na muzyczne spotkanie z trzema wokalistkami z zespołu Girls On Fire: Martą Dzwonkowską, Joanną Cholewą i Moniką Wiśniowską-Basel. W repertuarze usłyszymy największe utwory świąteczne, które przeplatane będą kompozycjami popularnymi w specjalnych jazzowych aranżacjach. Koncert odbędzie się 17.12 o godz. 20 w Odra Centrum (koło mostu Grunwaldzkiego). Bilety w cenie 40 zł można kupić poprzez stronę: l.wroclaw.pl/vertigo-nad-odra.

Podśpiewujesz? Odkryj w sobie słowika

Chór Chłopięcy Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu prowadzi przesłuchania dla chłopców w wieku 7-11 lat. Jeśli lubisz nucić, chcesz sprawdzić, czy masz dobry głos, poproś rodzica, by poszedł z tobą na zabawę muzyczną.

„Witajcie w naszej bajce, słoń zagra na fujarce...” – tak, tak, tę piosenkę z "Akademii Pana Kleksa" też śpiewają chłopcy z Chóru Chłopięcego NFM we Wrocławiu. – Wszystkich chłopców, którzy lubią śpiewać i chcą się rozwijać muzycznie, zapraszamy z rodzicami na przesłuchanie – zachęca Małgorzata Podzielny, dyrektor artystyczna chóru. – Przesłuchania są prowadzone w bardzo przyjaznej i bezstresowej atmosferze, w formie zabaw muzycznych – podkreśla.

Zajęcia mają charakter nieodpłatny i są prowadzone w NFM Centrum Edukacyjnym przez wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną. Odbývają się dwa razy w tygodniu. Grupa początkująca spotyka się w środy w godz. 16-16.45 i w soboty w godz. 12.15-

13.45. – Zespół często wyjeżdża na wspólne projekty i warsztaty wokalnie-sportowe, które obecnie planujemy na ferie zimowe. Będą one połączone z nauką jazdy na nartach – informuje Aleksandra Nowak, menedżer chóru.

Zapewnia, że oprócz działalności artystycznej w chórze zawiązują się wieloletnie przyjaźnie – i to nie tylko samych chłopców, ale również całych rodzin. – Od zeszłego roku pracujemy również z grupą absolwentów Chóru Chłopięcego NFM, do której należą starsi chłopcy, a nawet studenci – dodaje Aleksandra Nowak.

Magdalena i Grzegorz Słoccy, rodzice chórzystów: Mateusza i Szymona cieszą się, że synowie poznają piękno muzyki, świat nut i instrumentów muzycznych.

– Dzięki próbom, koncertom i wyjazdom czujemy „normalność” podczas pandemii – stwierdzają. Termin przesłuchania można ustalić pod numerem

telefonu **728 447 003** lub mailowo: aleksandra.nowak@nfm.wroclaw.pl.

Anna Aleksandrowicz

Chór Chłopięcy Narodowego Forum Muzyki z jego dyrektorką artystyczną Małgorzatą Podzielny. Chór powstał w 2009 r.

Poetyka szyldów i witryn z Nadodrza

„TypoPolo” to pojęcie opisujące estetyczny fenomen, jakimi były amatorskie projekty reklam, szyldów i napisów informacyjnych, wykonywane w latach 90. na potrzeby małego handlu i rzemiosła. Podczas spotkań w Infopunkcie przy ul. Łokietka 5, inspirując się nadodrzańskimi szyldami, będzie można zaprojektować i stworzyć autorskie plakaty utrzymane w tej estetyce. Bezpłatne warsztaty odbędą się 5 i 11.12. Obowiązują zapisy mejlowe: poetykawitryn@gmail.com. Podsumowaniem wspólnych działań będzie wystawa prac.

Dla obcokrajowca

Підкажуть і допоможуть. Пункти ВроМігрант відкриті для мігрантів

У Вроцлаві працюють три інформаційні пункти для мігрантів ВроМігрант. Це не лише місця де можна отримати необхідну інформацію з питань важливих для іноземців, але й поділитися своїми ідеями щодо міжкультурних заходів.

У пунктах ВроМігрант консультанти підкажуть, де і як врегулювати формальності чи отримати більше інформації про легалізацію перебування та працевлаштування, отримання номера PESEL, оренду житла та про реєстрацію місця проживання у Вроцлаві.

Розкажуть також як скористатися з медичних послуг, системи освіти та пропозицією вивчення польської мови у нашому місті.

Як скористатися?

- консультації є безкоштовні
- інформація надається українською, російською, англійською та німецькою мовами

- [www: www.wielokultury.wroclaw.pl/wromigrant](http://www.wielokultury.wroclaw.pl/wromigrant)

Тут знаходяться пункти ВроМігрант

Старе Місто/Stare Miasto

- Вроцлавський центр суспільного розвитку/ Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego

- pl. Dominikański 6 (I поверх, кабінет 14)

Тарногай/ Tarnogaj

- Центр активності Тарногаю CAT/ Centrum Aktywności Tarnogaju CAT

- ul. Gazowa 22,

Псе Поле/ Psie Pole

- FAMA Бібліотечно-культурний центр/ FAMA Centrum Biblioteczno-Kulturalne

- Bolesława Krzywoustego 286,

Наразі інформаційні пункти WroMigrant не приймають прямих відвідувань. Ми надаємо консультації лише дистанційно по телефону, електронній пошті та мобільному додатку з понеділка по п'ятницю з 9:00-16:30.

- tel: +48 71 77 24 950, +48 735 969 992, +48 538 579 555, +48 538 579 521

- wromigrant@wcrs.wroclaw.pl

- Messenger: m.me/wromigrant

- Viber/ Whatsapp: +48 735 969 992

Пункт Wromigrant Старе Місто, лютий 2020 р.

Wroclaw is the first Restorative City in Poland and 10th in the world

The capital of Lower Silesia has specialised in restorative justice for a few years. On 8th November 2021, it symbolically joined the group of Restorative Cities on the first day of the international conference 'Restorative City – Building A Bridge Of Understanding' held in Wroclaw.

'Today we can officially call Wroclaw a Restorative Justice City. But this does not mean that we stop at this point. This title should rather be treated as a promise to reinforce further actions and to open up to restorative culture even further. It is also a commitment to popularise social intervention measures and procedures among other local governments,' said the Mayor of Wroclaw Jacek Sutryk when opening the two-day conference 'Restorative City – Building a Bridge of Understanding'.

Wroclaw has developed an original program of community service to be performed by convicted persons. Under this program, almost 2,000 inscriptions and graffiti with hate speech are erased from the city walls by convicted persons every year. This means even 100,000 hours of work a year for the community of Wroclaw. In this way, convicts repay their debt towards the community. For many years, the city has supported various actions having

Conference 'Restorative City – Building a Bridge of Understanding', On 8th November 2021

some goals in common: dialogue, subjectivity and establishing relationships. Wroclaw is known for the dynamic activity of mediators' organisations. The inhabitants have the Mediation Emergency Service at their disposal, and school and teen mediations are popularised, too.

The term 'Restorative Justice City' was used for the first time in order to characterise the English city of Hull during the IIRP World Confer-

ence: Restorative Practices Across Disciplines in 2010. Today, the title of Restorative Justice City can also be used by Bristol, Brighton, Hove, Leuven, Como, Tempio Pausania, Whanganui, Oakland and (from today) Wroclaw.

Examples of restorative justice actions carried out in Wroclaw

Wroclaw Centre for Restorative Justice: community service for persons

sentenced to the non-isolating restriction of freedom. An initiative of the municipal government and the curatorial court service of the Wroclaw district. The city organises community service for persons with a valid freedom restriction sentence. Since 2016, it has included also the removal of vandalism acts and hate speech signs in Wroclaw. 5,000 removed inscriptions, over 2,000 hate speech signs removed in 361 locations in 2021, 1,300 convicted persons providing communi-

ty service – data for today, 210,000 ordered hours to be worked, over 90,00 hours worked this year.

Ambassadors of Dialogue in schools

An educational project addressed to teachers at Wroclaw schools and kindergartens. An Ambassador of Dialogue is a person working at a Wroclaw school who is interested in topics of openness and anti-discrimination measures and the development of the atmosphere of dialogue in his environment.

Actions carried out by the Dom Pokoju Foundation; conflict management and teen mediations, comprehensive educational activities addressed to schools and other educational facilities. Mediation emergency service – free support in solving disputes through mediation available to all Wroclaw inhabitants. Model of working with an ethnically diverse community – Program for the Romanian Male and Female Roma.

Sport

Obudź sportowego ducha z WCT Spartan

Wrocławskie Centrum Treningowe Spartan to miejsce, w którym z pewnością amatorzy aktywności fizycznej znajdą coś dla siebie. Przygotowaliśmy zestawienie atrakcji, z których na co dzień mogą korzystać wrocławianie.

Jako że za oknem zima, na początku zachęcamy do skorzystania z dwóch krytych lodowisk zlokalizowanych przy ul. Wejherowskiej 34 i ul. Spiskiej 1. Co ciekawe, wybierając się na lodowisko w poniedziałki w godz. 16-22, można skorzystać ze specjalnej promocji „Tanie ślizganie”. Za 60 minut zapłacimy zaledwie 13 zł. Cena nie obowiązuje jedynie w święta i ferie.

Spartan wychodzi z ofertą także do tych osób, które dopiero pragną rozpocząć swoją przygodę z łyżwiarstwem. Ciekawą propozycją mogą tu być szkolenia dla dzieci i dorosłych, a także kurs „Rodzic+dziecko”.

– Zbliżają się święta Bożego Narodzenia, więc warto sprawić swoim bliskim niecodzienny prezent, np. voucher na nasze

lodowiska. Będzie on ciekawą alternatywą dla tradycyjnych podarków – mówi rzeczniczkę prasową WCT Spartan Maciej Moczko i dodaje: – Na amatorów ślizgania czekamy także m.in. w drugi dzień świąt czy sylwestra.

WCT Spartan to nie tylko lodowiska, ale także m.in. siłownię, sauny, kryte baseny czy korty tenisowe. Oferta jest szeroka, a lokalizacje obiektów przy ulicach Wejherowskiej, Spiskiej, Lubińskiej czy Krajewskiego pozwalają większej liczbie mieszkańców i studentów korzystać z tych atrakcji.

– Właśnie z myślą o tych drugich przygotowaliśmy specjalną ofertę. Każdy student za jedyne 69 zł może nabyć tzw. karnet open, który uprawnia go do korzystania z naszych siłowni oraz zajęć

Mieszkańcy Wrocławia mogą skorzystać m.in. z krytych lodowisk

fitness przez 7 dni w tygodniu – zachęca Maciej Moczko.

Studenci mogą skorzystać także z kolejnej promocji, tym razem na basenie przy ul. Wejherowskiej, gdzie od poniedziałku do piątku, w godzinach 11-13, za godzinę pływania zapłacą 17 zł.

WCT Spartan myśli także o rodzinach z dziećmi, którzy w trakcie treningu podstawowych cech motorycznych mają do swojej dyspozycji salę na wyłączność oraz specjalne tory przeszkód.

Pełną ofertę WCT Spartan można znaleźć na stronie internetowej spartan.wroc.pl.

Pełną ofertę WCT Spartan można znaleźć na stronie internetowej spartan.wroc.pl.

Patryk Załączny

Stadion z nową nazwą i sponsorem

Po 10 latach od otwarcia Stadion Wrocław ma sponsora tytularnego. Została nim firma Tarczyński, dlatego obiekt zmienił nazwę na Tarczyński Arena Wrocław. Umowę podpisano na sześć lat, jej wartość to 14 mln złotych.

Mogący pomieścić ok. 45 tys. widzów stadion otwarto 10 września 2011 r. Od tego momentu arena, gdzie rozegrano m.in. trzy mecze EURO 2012, nie miała sponsora tytularnego. – To ważny dzień dla Wrocławia i naszego stadionu. To dom nie tylko Śląska, ale także wielu wydarzeń społecznych, kulturalnych i biznesowych. Jest tu przedszkole i tor kartingowy – powiedział prezydent Wrocławia Jacek Sutryk podczas konferencji prasowej.

Związany z Wrocławiem

Spółka Tarczyński to jeden z potentatów na rynku wędliniarskim, szczególnie kabanosów. Istnieje od 1989 r., a główną siedzibę ma w Ujeźdźcu Małym pod Trzebnicą. Od lat związana jest z Wrocławiem, sponsorując m.in. futbolistów amerykańskich Panthers. – Pomysł zrodził się w trakcie wielu podróży prywatnych i służbowych do USA. Jesteśmy

zafascynowani tym, jak Amerykanie organizują sport. Próbujemy to wdrożyć na nasze małe podwórko na Stadionie Olimpijskim, gdzie grają Panthers Wrocław – dodaje Dawid Tarczyński, wiceprezes firmy Tarczyński S.A.

Logo na membranie, food truck na stadionie

Prezydent podkreślił, że Tarczyński S.A. to firma prywatna, a nie spółka skarbu państwa, które, jak wiemy, często są

sponsorami stadionów w naszym kraju.

– Ten kontrakt przenosi nas w nową rzeczywistość finansową. To pozwala spółce być w pełni rentowną – wyjaśnił Marcin Przychodny, prezes zarządu Stadion Wrocław sp. z o.o.

Wrocławski stadion w końcu ma sponsora tytularnego

Tydzień w skrócie

Grzegorz Bociek, który rozgrywki 2021/2022 rozpoczął jako atakujący Gwardii Wrocław, będzie kontynuował sezon w jednej z drużyn grających w PlusLidze. Umowa zawodnika z klubem została rozwiązana za porozumieniem stron.

Śleza Wrocław zajęła pierwsze miejsce w finałowym turnieju regionalnego Pucharu Polski w Futsalu Kobiet. W Łagiewnikach znakomicie spisała się też druga drużyna 1KS-u, która zajęła trzecie miejsce.

WYDARZENIA SPORTOWE

piłka nożna

PKO BP Ekstraklasa:
3.12, godz. 20.30
Górnik Zabrze
– **WKS Śląsk Wrocław**
(transmisja Canal+ Sport)

koszykówka

Energa Basket Liga:
3.12, godz. 17.30, Hala Orbita
WKS Śląsk Wrocław
– **Spójnia Stargard**
(transmisja Polsat Sport Extra)

EuroCup: 8.12, godz. 20,
Hala Orbita
WKS Śląsk Wrocław
– **Hamburg Towers**

Energa Basket Liga Kobiet:
5.12, godz. 17, Wielofunkcyjna
Hala Sportowa AWF
Śleza Wrocław
– **Polskie Przetwory Basket-25 Bydgoszcz**

Suzuki 1. Liga Mężczyzn:
4.12, godz. 17
Miasto Szkła Krosno
– **WKK Wrocław**

siatkówka

TAURON Liga Kobiet:
5.12, godz. 12.30, Hala Orbita
#VolleyWrocław
– **E.LECLERC MOYA Radomka Radom**
(transmisja Polsat Box Go)

TAURON 1. LIGA:
5.12, godz. 18, Hala Orbita
Chemeko-System Gwardia Wrocław
– **Lechia Tomaszów Mazowiecki**

piłka ręczna

Liga centralna:
4.12, godz. 16, Hala Orbita
WKS Śląsk Wrocław
– **MSPR Siódemka Miedź Huras Legnica**

Piotr Bera

Świąteczne jarmarki i wydarzenia

Ręki Dzieła Fest Zima 2021

Ręki Dzieła Fest to impreza promująca lokalnych artystów rękodzieła. Zimową edycję zaplanowano w dwa grudniowe weekendy: 4-5 oraz 11-12 w Przejściu Żelazniczym. Kramy czynne będą od godz. 12 do 19. Wstęp jest wolny. Tradycyjnie na kupujących będzie czekała biżuteria, zabawki, ubrania, torby, dekoracje, ceramika, malarstwo oraz wiele niespotykanych w sklepach drobiazgów.

MATERIAŁY ORGANIZATORA

Moda, wino i czekolada w Czasoprzestrzeni

W pierwszy weekend grudnia (4-5.12) w godz. 11-18 warto odwiedzić też wrocławską Czasoprzestrzeń przy ul. Tramwajowej 1-3. Będzie tam okazja do zrobienia zakupów podczas targów mody autorskiej i wzornictwa Fashion Meeting. Ponadto w tym samym czasie odbędą się tu: Wrocławskie Targi Plakatu i Ilustracji, Słodko-gorzko – festiwal słodkości, kawy i czekolady, Festiwal Wino

i Miodzio, Xmas Market – targi świąteczne, Natural Beauty – targi kosmetyków naturalnych, Dzika Uczta – zlot food trucków. Wejście na imprezy jest darmowe.

Dobry Design – Gwiazdka

Wyjątkowa, magiczna i pachnąca choinką edycja Targów Dobry Design już 11 i 12.12 w pięknym budynku Concordia Design na Wyspie Słodowej. Znajdziecie tu modę, plakaty, ilustracje, biżuterię,

książki, ceramikę, szkło, rośliny, tekstylia, kosmetyki i dekoracje. Najciekawsze polskie marki, najnowsze trendy, same przyjemności dla dorosłych i dla dzieci. Udział w targach jest bezpłatny.

Wrocławski Bazar Smakoszy świąteczne

Co niedziela w godz. 10-15 budynek przy ul. Paczkowskiej 26 zmienia się w gwarną halę targową pełną lokalnych, regionalnych i za-

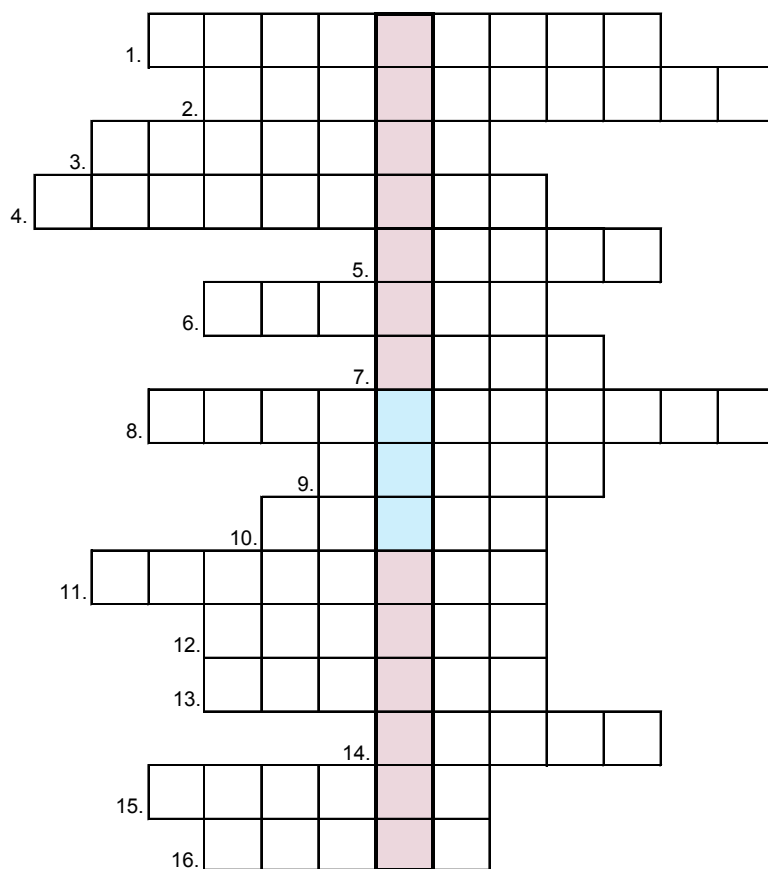
granicznych rarytasów. W grudniu nie zabraknie też świątecznego menu. Dodatkowo 4 i 5.12 swoją ofertę zaprezentują tu tarnogajscy rzemieślnicy. Wstęp wolny.

Świąteczny EkoJarmark

EkoChoinka w miejscowości Małuszyn pod Wrocławiem (Małuszyn 1) proponuje zakup drzewka z plantacji, a przy okazji zaprasza na świąteczny EkoJarmark w trzy kolejne weekendy grudnia: 4-5, 11-12, 18-19. Organizatorzy chcą ugościć nie tylko kupujących, ale także lokalnych twórców ekologicznego rękodzieła oraz mistrzów ulicznej gastronomii, którzy mogą umilić czas przybywającym po choinkę. Inicjatywa ma charakter społeczny – od wystawców i foodtrucków nie są pobierane żadne opłaty. Można zabrać też własny prowiant i upiec kiełbaskę przy ognisku. Co więcej w każdą niedzielę w godzinach okołopołudniowych w EkoChoince można spotkać w zastępstwie reniferów alpaki: Cudaka i Cwała. Wstęp bezpłatny.

Krzyżówka nr 64 – rozwiąż i wygraj nagrody

1. Angielskie hasło „zero odpadów” – w ramach tej idei Wrocław zdecydował się na niewydawanie plastikowych kart programu Nasz Wrocław.
2. Centrum wiedzy o wodzie.
3. Miejska budowla, która powstała na Euro 2012.
4. ... mobilna – do pobrania na telefon.
5. Spartan organizuje naukę jazdy na nich dla uczniów.
6. Morskie krowy z wrocławskiego Afrykarium.
7. Płynie w każdej z pięciu rzek Wrocławia.
8. Atrakcja Aquaparku Wrocław, jedna jest nawet z pontonami.
9. Drużyna piłkarska z Wrocławia, która ma swój stadion przy ulicy Oporowskiej.
10. Z widownią i sceną.
11. Inna nazwa Hali Ludowej.
12. Hala sportowa we Wrocławiu.
13. Mogą za darmo jeździć komunikacją miejską we Wrocławiu, podobnie jak młodzież i seniorzy.
14. Uprawnia do wstępu lub przejazdu, normalny lub ulgowy.
15. Gryzoń z pomarańczowymi zębami, który zamieszkuje we wrocławskim zoo XIX-wieczny, zabytkowy drewniany domek.
16. Wrocławski teatr dla dzieci.

Regulamin i RODO www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy operatora. W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź.

W tym numerze będzie to **64.HASŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki).

Na odpowiedzi czekamy do **14 grudnia br. do godz. 20.00**.

Trzech zwycięzców wyłonimy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do 21 grudnia br. Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z numeru telefonu 71 776 71 00.

W tym wydaniu do zdobycia są: **bluza i dwa worki z herbem Wrocławia**. Zwycięzcy z numeru 62 (hasło: Uśmiech podaj dalej) to pani Alina (bluza), pani Wioletta (worki) i pan Marcin (worki).

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**

Pogotowie Ratunkowe: **999**

Policja: **997**

Straż Pożarna: **998**

Straż Miejska: **986**

Centrum Powiadomienia Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601100100**

Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)

Pogotowie energetyczne: **991**

Pogotowie gazowe: **992**

Pogotowie ciepłownicze: **993**

Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Infolinie

Centrum Informacji Turystycznej: **71 344 3111** (pn.-pt. 9.00-19.00)

Punkt Informacji dla Obcokrajowców: **71 772 49 50** (pn.-pt. 9.00-16.00)

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)

Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77** (pn.-pt. 8.00-18.00)

Ważne telefony – pozostałe

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7.00-14.00)

Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo) lub **71 799 67 00** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Zgłoś bezpańskiego psa lub kota: **986** (całodobowo) lub **71 362 56 74** (pn., śr., czw., pt 9.00-16.30, wt. 9.00-18.30, sb., nd. 9.00-15.00)

Zgłoś awarię do ZDIUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo) Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8.00-15.00, śr. 8.00-17.00)

Biurowisko Obsługi Pasażera MPK: **71 321 72 70/71** (pn.-pt. 7.00-21.00)

Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionej: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8.00-14.00, śr. 8.30-16.00)

Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Taxi Senior: **794 123 124**

Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

Napisz do nas!

REDAKCJA

pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna

Ewa Wapłak

Redaktor wydania

Agata Zięba

DRUK

AGORA
ul. Daniszewska 27
03-230 Warszawa

WYDAWCA

Gmina Wrocław